

The logo for ISOT (Israel Society of Quality) features the acronym 'ISOT' in a bold, black, sans-serif font. The letter 'O' is replaced by a stylized circular icon composed of three overlapping segments in blue, orange, and teal, with a white dot in the center.

החברה הישראלית
לריפוי בעיסוק

ריפוי בעיסוק בשלל גוונים של עשייה

11-12.09.2019

אוניברסיטת חיפה

תוכנית הכנס

יום רביעי, 11 בספטמבר 2019

התכנסות 8:00-8:45

ברכות 8:45-9:00

גב' איה חסדאי, יו"ר החברה הישראלית לריפוי בעיסוק
ד"ר נעמה כץ, יו"ר החברה הישראלית לריפוי בעיסוק
פרופ' פייסל עזאיזה, דיקן הפקולטה למדעי רווחה ובריאות, אוניברסיטת חיפה
גב' אורלי בוני, מנהלת השירות הארצי לריפוי בעיסוק במשרד הבריאות
גב' שרה טורקיניץ, איגוד מקצועות הבריאות

הרצאות TED 9:00-10:10

- 09:00-09:10 יומן מסע מחוץ לגבולות הגזרה של הריפוי בעיסוק – הטיטה
ד"ר נעמה כץ
- 09:10-09:20 מכפיל הכוח בטיפול: יצירת שותפויות עם משפחות
ד"ר ליאת גפני לכטר
- 09:20-09:30 האם הרובוטים באמת הולכים להשתלט עם העולם ואיך זה קשור אלינו?
מיה הובר
- 09:30-09:40 שימוש בפרוטוקול (MTST) Meaningful Task- Specific Training בהטמעת
שימוש ביד ביונית לאחר קטיעה מתחת למרפק
פולינה בן עמי
מחלקת שיקום כללי, בית חולים איכילוב ע"ש סוראסקי
- 09:40-09:50 תפקיד הריפוי בעיסוק בתהליכי העברות גידים ועצבים לשיקום הגפה העליונה
בטטרהפלגיה- עקרונות ותיאור מקרה
שני חלפון
המחלקה לשיקום שדרה, בית חולים לוינסטיין, רעננה
- 09:50-10:00 פרוטוקול טיפולי לעידוד תקשורת במטופלי (MCS) Minimal Conscious State
בשילוב מערכת Electroencephalography (EEG): מהפריפריה לקורטקס
ובחזרה
תמר מישה, חנה קרפין, גודד שחף, נעם הרלינג
המכון לריפוי בעיסוק, מרכז רפואי-שיקומי רעות
- 10:00-10:10 מהזדמנות ליזמות – פשוט לעשות
שרית טרסר
מרפאה בעיסוק ויזמית. מייסדת חברת טימוקו בע"מ,
דוקטורנטית בחוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה
- 10:10-10:40 הפסקת קפה, ביקור בתערוכה
- 10:40-10:45 השמיים הם הגבול: ענף ריפוי בעיסוק - מהן אפשרויות הטיפול הפתוחות בפנינו?
נעמי גפן, מרפאה בעיסוק, סמנכ"ל מקצועות הבריאות בבית חולים אל"ן

10:45-11:15 קוגניציה תפקודית במעגל החיים
פרופ' עדינה הרטמן מאיר – הרצאת מצויינות

11:15-11:40 התכנסות הקהילה וטקס הענקת פרסים

11:40-12:30 מושב פוסטרים

פוסטרים בנושא שיקום קוגניטיבי

ייעול ותיקוף תהליך קבלת החלטות בקביעת מינון ומהלך טיפול בריפוי בעיסוק במחלקת שיקום נפגעי ראש

הדס גוטליב, יסמין קליין

מרכז רפואי 'רעות', תל אביב

אוריינטציה התקשרות לחיית מחמד בנפגעי שבץ מוחי: הקשר לפעילות ואיכות חיים
נאור דמטר¹, סיגל זילכה-מנו², נעמי יוסמן¹
¹ החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה; ² החוג לפסיכולוגיה, הפקולטה למדעי החברה ע"ש שמואל והרטה עמיר, אוניברסיטת חיפה

הקשר בין תפקודים ניהוליים לבין תפקוד בחיי היום יום אצל אנשים שלושה חודשים לאחר פגיעת ראש קלה

אורן שעה¹, ד"ר עינת בן ארי², ד"ר עידו בן צבי³, ד"ר פנינה וייס³, ד"ר דבי רנד⁴
¹ ריפוי בעיסוק, בית חולים שיקומי "לוינשטיין", אוניברסיטת תל אביב הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, בית הספר למקצועות הבריאות, החוג לריפוי בעיסוק; ² אוניברסיטת תל אביב הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, בית הספר למקצועות הבריאות, החוג לריפוי בעיסוק; ³ בית חולים בלינסון, מרכז רפואי "רבין"; ⁴ אוניברסיטת תל אביב הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, בית הספר למקצועות הבריאות, החוג לריפוי בעיסוק

השפעות פעילות גופנית במים על סיכון לנפילות, זיכרון וזיהוי סכנות בדרך כהולכי רגל בקרב מזדקנים

ד"ר מיכל ניסים, פרופ' נאוה רצון, ד"ר אביגיל ליבני עזר, ד"ר גליה צרפתי, קרולין ברמץ, פרופ' יצהל ברנר וד"ר ירון סחר
החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב

הערכה מדידה של שיווי משקל באנשים לאחר אירוע מוחי: אבחון ה-FIST - תרגום לעברית ומהימנות בין בודקים

הדסה פורטינסקי, נעם הרלינג, טובה פירסט, רחלי קרקובר, יעל דורי, אסתר מימון
המחלקה לריפוי בעיסוק, מרכז רפואי שיקומי רעות

תוצאות פיילוט אבחון להערכת שיפוט (RE-Judge (Reuth Evaluation of Judgement)
ברכה אוירבך, רוני דויטש, נעם תמר הרלינג, מעיין בן יעקב, הדס גוטליב, יהודית סלונימסקי, טובה פירסט, חנה קרפין
המכון לריפוי בעיסוק, מרכז רפואי-שיקומי רעות

פוסטרים בנושא שיקום קוגניטיבי / טכנולוגיה

קשב חזותי-מרחבי: הערכה ותרגול מטלות קשביות סימבוליות ותפקודיות בתוכנה ממוחשבת
VISSTA
ד"ר אסנת בר-חיים ארז¹, פרופ' נעמי כץ¹, ליאב אוסטר¹, אופק בניון¹, מיה גולדשמיט¹, ליאורה גובה¹, רום חמל¹, שרית טגבה¹, ליאור נגלר¹, תמר קליין¹, אדווה שאול¹, ד"ר רחלי קיצוני²
¹החוג לריפוי בעיסוק, הקריה האקדמית אונו; ²החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה

השוואת מרכיבי אדם קוגניטיביים ויכולת נהיגה בסימולטור בין אנשים עם סרטן לקבוצת אנשים בריאים ובדיקת השפעת טיפול הכימותרפיה על מרכיבי האדם הקוגניטיביים ועל יכולת הנהיגה בסימולטור

נאסר מאיס¹, ד"ר פנינה וייס², פרופ' טלי סיגל³, פרופ' נאוה רצון⁴
¹סטודנטית לתואר שני בריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ²המכון לריפוי בעיסוק, בית חולים בילינסון; ³מרכז דוידוף היחידה לנורואונקולוגיה, בית חולים בילינסון; ⁴אוניברסיטת תל אביב

מהי ה"עלות" הביצועית של עשיית שתי משימות במקביל?
ד"ר רחלי קיצוני^{1,2}, פרופ' נעמי כץ³, אלינור בצדקה⁴, יסמין לוי⁵, עמית מאיטק⁶, אביה עזרן⁷, נופר שפורקר, מיכל בן דוד¹, נעם ארז¹, הודיה בן סימון¹, ירדן לוי¹, שי אלון³, שיר לב³, עדי ניר³, ד"ר אסנת בר-חיים ארז³

¹החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; ²המרכז הרפואי ע"ש שיבא, תל השומר; ³החוג לריפוי בעיסוק, הקריה האקדמית אונו; ⁴המרכז הרפואי שמיר-אסף הרופא; ⁵משרד החינוך Atvisor; ⁶בית חולים פסיכיאטרי מזור; ⁷שמחה לילד

הקשר בין מיומנות סריקה חזותית ובין אירועי נהיגה מסוכנים בזמן נהיגה בפועל אצל קשישים לעומת מבוגרים

ערבה שוהם, פרופ' נאוה רצון, ד"ר אבינועם בורובסקי, ד"ר רחל שחרור
אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת בן גוריון

שימוש במערכת EEG להגברת יעילות הטיפול באנשים עם פגיעה בתפקודים אקזקוטיביים
יהודית סלוימסקי
מרכז רפואי שיקומי רעות

הערכת השימושיות של מערכת TATOO ע"י המשתמש
ד"ר אלכסנדרה דניאל סעד¹, פרופ' כיארי לורנזו, Chiari Lorenzo²
¹החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה, והמכללה האקדמית הערבית לחנוך-חיפה; ²החוג להנדסה ביו-רפואית, אוניברסיטת בולוניה-איטליה

פוסטרים בנושא ליקויים התפתחותיים

תפקודים ניהוליים ותפקודי קשב והקשר להשתתפות ושביעות רצון מהחיים בקרב אימהות לילדים עם איקס שביר

סיון דוד, בהנחיית ד"ר מיכל אברך בר, ד"ר אורית ברט, ד"ר לידיה גביס
מתוך עבודת גמר לקראת התואר מוסמך בריפוי בעיסוק M.Sc. באוניברסיטת תל-אביב והמכון להתפתחות הילד בביה"ח תל השומר

חוברת הדרכה למרפאות בעיסוק בנושא התאמת הסביבה והמטלות הלימודיות עבור ילדים עם ADHD בגילאי בי"ס יסודי במסגרת הלימודית

רומי ברודי, בהנחיית גב' נירית לבנון – ארז, ד"ר ענת גולוס
נכתב במסגרת הלימודים לקבלת תואר מוסמך במדעי הרפואה, M.Sc., מסלול מוסמך במדעי הרפואה, בית ספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

תהליך התאמת המלצות בין-לאומיות להערכה והתערבות באוכלוסייה עם לקות התפתחותית בקואורדינציה (Developmental Coordination Disorder, DCD) לישראל
ד"ר מירי טל - סבן¹, ד"ר הדר ירדני², אורלי בר^{2,3}, בת אל זמורה^{2,4}, פרופ' נעמי וינטראוב¹
¹ בית הספר לריפוי בעיסוק של האוניברסיטה העברית ובי"ח הדסה; ² המחלקה להתפתחות הילד ושיקומו, משרד הבריאות; ³ בית החולים תל השומר; ⁴ החברה הישראלית לריפוי בעיסוק

בחינת הקשב הספונטני של בוגרים צעירים על הרצף האוטיסטי (Disorder-ASD Autism Spectrum) במהלך צפייה בסצנות מהעולם האמיתי באמצעות פרדיגמת עורון קשבי (Change Blindness) וטכנולוגית עקיבת עיניים
ד"ר מיכל הוכהויזר¹, עדי ארן², אוריאל גרינשפן³
¹ המחלקה לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת אריאל; ² היחידה לנירולוגיה של הילד, המרכז הרפואי שערי צדק, ירושלים; ³ המחלקה למדעי המחשב, אוניברסיטת פריז-סוד

חוברת הדרכה לגגנות בגני חובה בנושא הוראת כתיבה ידנית
בת עמי יעקובי בהנחיית נירית לבנון- ארז (מנחה שותפה ד"ר ענת גולוס)
פרויקט במסגרת לימודים לתואר שני, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

חוברת עזר למרפאות בעיסוק להדרכת גגנות להתאמת סביבה ומטלה לילדים עם הפרעה בוויסות חושי
הדר רפאלי, בהנחיית נירית לבנון-ארז
מנחות שותפות: ד"ר אביבה יוכמן וד"ר ענת גולוס
פרויקט לתואר שני, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

'על טעם ועל ריח': קבוצת אכילה לילדים במצב סיעודי מורכב
ברכה אוירבך, לירז אורן
מרכז רפואי שיקומי רעות

דברים שרואים משם לא רואים מכאן: פערים בין תפיסות הורים ומטפלים ובין מסגרות טיפול
שימא אלסעד, ליאת גפני- לכטר, איילת בן ששון
אוניברסיטת חיפה, החוג לריפוי בעיסוק

"קלמ"ר כיתה" - תוכנית כיתתית לריפוי בעיסוק בחינוך הרגיל
אריאלה שטנגר
משרד החינוך מתי"א איתן

פוסטרים בנושא שיקום פיזיקאלי / גריאטריה

יעילות השימוש בסד Joint Active Systems (JAS) לטיפול בנזקשות כרונית של מפרקים
גב' חנה מלכיאור, ד"ר גרשון זינגר, ד"ר דנית לנגר
המכון לריפוי בעיסוק, שיקום היד. מרכז רפואי שערי צדק שיערי צדק

שילוב דרכי הוראה שונות בקורס קניזיולוגיה בריפוי בעיסוק
ד"ר ליאת שגב, ד"ר נעמי פריזגר
החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למקצועות הבריאות, הקריה האקדמית אונו

'לקחת נשימה' - עיתון מטופלים ממחלקות סיעוד מורכב ומונשמים בשיתוף צוות ריפוי בעיסוק והתעסוקה הטיפולית
מיכל שימונוב שורץ, תמר מישה
המכון לריפוי בעיסוק, מרכז רפואי-שיקומי רעות

חוברת הדרכה לשימוש בטלפון חכם עבור האוכלוסייה הגריאטרית
רואן ג'השאן, לירון ברוכוביץ', מראם שהאב, עביר אבו ראס, ג'ינה רצון, ד"ר ענת גולוס וד"ר מירי טל סבן
בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והפקולטה לרפואה, האוניברסיטה העברית בירושלים

סולנות: מהי, האם העיסוק בה לגיטימי?
שרון מור

דוקטורנטית לגרונטולוגיה
בהנחיית פרופ' יובל פלגי וד"ר דקלה סגל-כרפס, החוג לגרונטולוגיה, אוניברסיטת חיפה

פוסטרים בנושא נגישות, קהילה, בריאות הנפש

עיצוב ללמידה אקדמית מיטבית: עיצוב אולמות לימוד ככלי פדגוגי
ד"ר מיכל טנא רינדה

עדן שי, אפרת דודיאן, נטלי קורוסטישבסקי, ירדן פרץ, יונתן בר, לי ארד, **גל בן אברהם, מיכל רוזה, פנינה בש, מור דרויש, טליה ברקון, בר צ'פרק**
הקריה האקדמית אונו

מערך הנגשה לבחירות לכנסת ה-21 בישראל לאוכלוסיית בריאות הנפש
הדר אהרון, **מיכל גליקין, שקד קובה, ג'ינה רצון, ד"ר ענת גולוס, ד"ר מירי טל סבן**
בית הספר לריפוי בעיסוק, של הדסה והפקולטה לרפואה, האוניברסיטה העברית בירושלים

מקום לגעגוע: היחס לפטירת דיירים במחלקה סיעודית
נעם תמר הרלינג, נחמה נמני אבני
מרכז גריאטרי נאות מרגוע

אתגר הטיפול העצמי בסוכרת- גשר רב תחומי לרצף בין הנחיות ליישום
Bridging Gaps between Instruction to Function
דינה רוזן, צביה קסל, רוחמה כהן, אביטל משולם, ד"ר רפית דרורי, ד"ר יהודית קרול
מחוז דרום, מאוחדת

כיצד נמדדים התפקודים הניהוליים בפעילויות יום יום עבור אנשים בתחום בריאות הנפש? ממצאי סקירה שיטתית Systematic Review
סיון רגב, נעמי יוסמן
החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה

מודל עבודה ייחודי בשיקום - קבוצות פנאי משולבות לאנשים עם מגבלה פסיכיאטרית בקהילה
אלונה קיזרמן-דינרמן¹, ד"ר יעל מזור²
¹אחראית תחום הדרכה, תוכנית 'עמיתים' - משרד הבריאות והחברה למתנ"סים; ²מנחת מחוז מרכז ומנהלת תחום מחקר והערכה - תוכניות 'עמיתים'

12:30-13:10 ארוחת צהריים

אולם 9	אולם 8	אולם 7	אולם 6	אולם 5	אולם 4	אולם 3	אולם 2	אולם 1
פאנל 9 - כאב כרוני ורפוי בעיסוק: היבטים תיאורטיים ויישומיים קליניים	פאנל 8 - שמים את הדרום על המפה!	פאנל 7 - תהליכי ההתערבו ת של מרפאים בעיסוק בתחום העבודה: מהערכה ועד השתלבות מחדש בתעסוקה	פאנל 6 - השתתפות חברתית בקרב אנשים עם ליקויים ניירו- התפתחות יים לאורך החיים	פאנל 5 - כלים וחידושים בעשייה תחום בריאות הנפש	פאנל 4 - נזקי אלכוהול לעובר (Fetal Alcohol Spectru m Disorder s - - (FASD - תיאוריה, מחקר וסיפור- חיים	פאנל 3 - השתתפות בפעילויות משמעותיות ת אצל זקנים עם רמות תפקוד שונות	פאנל 2 - שיתוק מוחי לאורך החיים: התערבוי ת לקידום ההשתתפו ת של ילדים, מתבגרים ובוגרים צעירים	פאנל 1 - חושבים אחרת - הנגשה קוגניטיבית : מודל מבוסס ראיות, עקרונות יישומיים ועבודת שטח

אולם 1 חושבים אחרת - הנגשה קוגניטיבית: מודל מבוסס ראיות, עקרונות יישומיים ועבודת שטח

יו"ר הפאנל:

פרופ' שירה ילון-חיימוביץ

הקריה האקדמית אונו, אגודת עמי וארגון אייק ישראל

מודל מבוסס ראיות להנגשה קוגניטיבית: המפתח להשתתפות (גם) של אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית במרחב הציבורי

פרופ' שירה ילון-חיימוביץ, ד"ר מיכל טנא רינדה

הקריה האקדמית אונו, המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית

עיצוב בשביל העצמאות : עיצוב מותאם עבור אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית במסגרות ייעודיות - הצגת פרויקט שנעשה בפועל

ד"ר מיכל טנא רינדה

הקריה האקדמית אונו, המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית

הנגשה קוגניטיבית משתפת - מהשטח לתיאוריה ובחזרה: עבודה עם קבוצות בקרים כולל הצגת דוגמאות מהעשייה בשטח

אורנית אבידן זיו

המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית

פישוט סימולטני - יישום החלום: הצגה של מחקר פיילוט בתחום והצגת פרויקט יישומי של הנגשת אירועי האירוויזיון, 2019

פרופ' שירה ילון- חיימוביץ, נציגות של אייק ישראל (הארגון הבינלאומי למתורגמנים הגרים בישראל)

דיון - דילמות מרכזיות ואתגרים עתידיים ביישום עקרונות ההנגשה הקוגניטיבית בפועל, בכל מרחבי ההתבוננות שהוצגו במהלך המושב

אולם 2 שיתוק מוחי לאורך החיים: התערבויות לקידום ההשתתפות של ילדים, מתבגרים ובוגרים צעירים

יו"ר הפאנל:

ד"ר יונת יבזורי

משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד

אנשים עם שיתוק מוחי בישראל

ד"ר יונת יבזורי¹, אורלי בר²

¹ משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד; ² משרד הבריאות, מרכז רפואי ע"ש שיבא

עידוד להשתתפות של ילדים צעירים עם שיתוק מוחי באמצעות מערכת מיקוד מבט

שירה כפיר

גן שיקומי "הגשמה", ירושלים

רצף התערבות של מרפאים בעיסוק עם תלמידים עם שיתוק מוחי בבית ספר יסודי

ותיכון במגוון עיסוקים

ד"ר טובי מרגליות⁴, הודיה ז'ורנו⁵

⁴ בי"ס און, החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ⁵ בי"ס און, מתיא אשדוד וטיפול לי אשקלון

מעורבות מרפאים בעיסוק בקידום השתתפות של מבוגרים צעירים עם שיתוק מוחי

ד"ר רוני שנקר

צעד קדימה, העמותה לחינוך ושיקום באמצעות גישת החינוך המדריך

שימוש בסדי ידיים לאנשים עם שיתוק מוחי במהלך החיים

ד"ר יפי לבנון

החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב ומרכז רפואי ע"ש שיבא

דיון

התרומה הייחודית של מרפאים בעיסוק לאנשים עם שיתוק מוחי בתקופות חיים

ובצמתים משמעותיים ובדרכים לקידום מודעות של מעצבי מדיניות למגוון העיסוקים

שמרפאים בעיסוק מעורבים בטיפול עם אנשים עם שיתוק מוחי

אולם 3 השתתפות בפעילויות משמעותיות אצל זקנים עם רמות תפקוד שונות

יו"ר הפאנל:

ד"ר רחלי קיצוני

¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; ² המרכז הרפואי ע"ש שיבא

גורמים הקשורים להשתתפות בגיל השלישי והצגת מטרת הפאנל - מבוא

ד"ר רחלי קיצוני

¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; ² המרכז הרפואי ע"ש שיבא

ניידות קוגניטיבית והשתתפות בקרב זקנים במגזר הערבי

מרוה טרביה^{1,3}, ד"ר רחלי קיצוני^{1,2}

¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; ² המרכז הרפואי ע"ש שיבא; ³ משרד החינוך - מתיא חיפה

תפקוד יומיומי והשתתפות בקרב זקנים בקהילה – קשר עם חו מרת תסמונת
השבריריות
רעות גסנר וינוגרד^{4,5}, ד"ר שלי שטרנברג, פרופ' נטע בנטור, ד"ר צבי בוקמן,
אלונה ברעם, ד"ר דבי רנד⁴
⁴ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ⁵ מרכז גריאטרי עטרת רימונים

תרגול עצמי בתוכנית TECH לשיפור בקוגניציה בקרב אנשים עם ירידה קוגניטיבית
קלה
ענבל אלבו גולן^{4,6}, **נועה גבעון שחם**^{4,6}, ד"ר צבי בוקמן, ד"ר דבי רנד⁴
⁴ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ⁶ מכבי שירותי בריאות

בין דמנסיה לקוגניציה והשתתפות,
עביר שואח^{1,7}, **הלגה שחאדה**^{1,7}, ד"ר רחלי קיצוני^{1,2}
¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; ² המרכז הרפואי ע"ש שיבא; ⁷ בית חולים
גריאטרי מול הנוף

נקודות לדיון בהנחיית ד"ר רחלי קיצוני וד"ר דבי רנד
הדיון יתמקד באתגרים העומדים בפני מרפאות בעיסוק בתהליך ההתערבות בקרב
אוכלוסיית הזקנים, המאופיינת ברמות תפקוד משתנות שלרב הולכות ויורדות עם
הגיל. באופן ספציפי נושאי הדיון יהיו:
הערכת השתתפות בזיקנה; אתגרים קליניים לאור רמות התפקוד המשתנות;
התערבות ריפוי בעיסוק במצבי תפקוד שונים בזיקנה; הצבת מטרות ומודלים
להתערבות

נזקי אלכוהול לעובר (Fetal Alcohol Spectrum Disorders – FASD) – תיאוריה, מחקר וסיפור-חיים

אולם 4

ד"ר ליאת חן הרבסט יו"ר הפאנל:
הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה

קשת נזקי האלכוהול לעובר (FASD) – אטיולוגיה, שכיחויות, דרכי אבחון
ומאפיינים.

ד"ר אריאל טננבאום
מרכז רפואי הדסה, ירושלים

ההשפעות של חשיפה עוברית לאלכוהול על יכולות בסיסיות של עיבוד נומרי.
פרופ' אנדראה ברגר
הפקולטה למדעי הרוח והחברה, המחלקה לפסיכולוגיה, אוניברסיטת בן-גוריון
בנגב, באר שבע

נקודות דמיון והבדלים בתפקוד המוטורי וביכולות העיבוד הסנסורי של ילדים עם
אבחנה של FASD בהשוואה לילדים עם הפרעה התפתחותית בקואורדינציה
(DCD).

ד"ר ליאת חן הרבסט
הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה

תיאור מקרה - המסע האישי של אמא לבחור צעיר עם אבחנה של לקות
התפתחותית, על רקע של חשיפה לאלכוהול ברחם.
גבי מיטרני

יו"ר הפאנל:

ד"ר לנה ליפסקיה-וליקובסקי^{1,2}, **עדי מעוז**^{3,4}
 החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב;² המרכז לבריאות הנפש באר יעקב,
 נס ציונה, מב"נ שב"ס והמערך הקהילתי;³ המרכז לבריאות הנפש באר שבע;⁴ החוג
 לריפוי בעיסוק האוניברסיטה העברית

התערבויות מקדמות השתתפות ומעורבות בעיסוקים משמעותיים בקהילה : הצגת
 התערבויות, מקורות מידע וראיות מחקריות,

דר' לנה ליפסקיה-וליקובסקי

החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; המרכז לבריאות הנפש באר יעקב, נס
 ציונה, מב"נ שב"ס והמערך הקהילתי

התערבות קוגניטיבית רמדיאלית מבוססת מציאות מדומה לשיפור התפקוד
 הקוגניטיבי והשתתפות בעיסוקי יום יום בקרב אנשים עם הפרעה פסיכוטית:
 ראיות מחקריות וניסיון קליני,

חנה טאובנבלט², **רעות קוממי**², **איתאר וילי**², **דר' לנה ליפסקיה-וליקובסקי**^{1,2}
 החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב;² המרכז לבריאות הנפש באר יעקב,
 נס ציונה, מב"נ שב"ס והמערך הקהילתי

התערבות לקידום רווחה אישית, הרחבת האוטונומיה והשתתפות בעיסוקים
 באמצעות הדרכה והכשרה של הסביבה האנושית (הדרכת צוותים) במערך
 הממושך

עדי מעוז

המרכז לבריאות הנפש באר שבע; החוג לריפוי בעיסוק האוניברסיטה העברית

פיתוח פרוטוקול להערכה באשפוז פסיכיאטרי ראשון והטמעתו במרכז הירושלמי
 לבריאות הנפש

איילת הרשקוביץ

המרכז הירושלמי המאוחד לבריאות הנפש

דין

דיונים יתמקדו בסוגיות תאורטיות ופרקטיות במגוון נושאים אשר יועלו הן על ידי
 המציגות (ספרות מקצועית עדכנית רלוונטית, תאורי מקרה, ופרויקטים קליניים
 ומחקריים) והן על ידי המשתתפים במטרה לרכז התנסויות שנצברו, להעלות
 יתרונות, חסרונות ואפשרויות לפתרון אתגרים בדרך אל הטמעת כלים חדשים
 בעשייה המקצועית בבריאות הנפש.

יו"ר הפאנל:

ד"ר מירי טל-סבן

בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

רקע קצר אודות נושא הפאנל וחשיבותו

ד"ר מירי טל-סבן

בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

הצגות של ממצאי מחקר:

השתתפות חברתית בקרב מבוגרים צעירים עם ליקויים נוירו-התפתחותיים (DCD, ADHD ו-ASD)

ד"ר מירי טל-סבן ופרופ' אמנדה קירבי
בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

מוטיבציה חברתית חרדה חברתית והמיומנויות שביניהן
בשמת צורף, ד"ר אורית ברט
החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת ת"א

"משחקים בעקבות סיפורים" תוכנית התערבות קבוצתית לקידום השתתפות חברתית של ילדים בגילאי 5-8
אפרת בן נאה
מועצה אזורית גזר

שאלות ודיון
שאלות בהקשר להצגות שהוצגו בפאנל
מה הניסיון של הקהל בהתערבות בתחום של השתתפות חברתית ? עם אלו אוכלוסיות?
מה התפקיד של הריפוי בעיסוק בעבודה על השתתפות חברתית בכלל ובפרט בקרב אוכלוסיות עם ליקויים נוירו-התפתחותיים?
האם קיים שוני בעבודה על תחום זה לאורך השנים?
מה החסמים בעבודת המרפאים בעיסוק בעבודה על השתתפות חברתית ? וכיצד ניתן להקטיןם?
מה הייחוד של מקצוע הריפוי בעיסוק בעבודה על השתתפות חברתית מול מקצועות חינוכיים וטיפוליים שונים?

אולם 7 תהליכי ההתערבות של מרפאים בעיסוק בתחום העבודה: מהערכה ועד השתלבות מחדש בתעסוקה

יו"ר הפאנל: **ד"ר נעמי שרויאר**
ראש החוג לריפוי בעיסוק, החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת חיפה

בסיס לתכנית הכנה לעבודה דרך הבנת חוויית ה מעבר מעולם האקדמיה לעולם העבודה, עבור בוגרי תואר עם מוגבלות

הילה כהן
החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת חיפה, מערך פסיכיאטרי במרכז הרפואי שיבא

איתור חסמים לחזרה לעבודה בשלבי שיקום מוקדמים- תוקף ניבוי של שאלון חסמים תעסוקתיים
טל סטאריק, מיה הובר, פרופ' גבי זייליג, פרופ' נאוה רצון
מחלקת שיקום נוירולוגי במרכז הרפואי שיבא והחוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת תל אביב

נגישות שוק העבודה החופשי לאנשים על רצף האוטזם
מיכל ויסמן-ניצן (בהנחיית דר' עינת גל ודר' נעמי שרויאר)
החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת חיפה

ביסוס מהימנות ו תוקף של אבחון תצפיתי- דינאמי להערכת ביצוע מטלות בעמדת עבודה משרדית (DO WORK) עבור אנשים עם מוגבלויות (פותח על ידי רותם פישמן, מיה כספי, איה חסדאי ופרופ' נאוה רצון)
נעם בכר, דנה גולדשטיין, ענבל חפר, פרופ' נאוה רצון
החוג לריפוי בעיסוק, תל אביב

חזרה לעבודה של מטופלים אחרי פגיעת ראש נרכשת במסגרת שיקומית סאב אקוטית- החשיבה הקלינית וייחודיות ההתערבות
סיון ישראלי¹, ליאת לבני דורון²
¹אשפוז יום, בית לוינשטיין; ²אשפוז יום, בית לוינשטיין, החוג לריפוי בעיסוק, הקריה האקדמית אונו

דיון
אופני איתור חסמים אישיים וסביבתיים להשתלבות בעבודה; הרחבת תפקיד הריפוי בעיסוק בתחומי הייעוץ התעסוקתי והתאמת סביבות עבודה, גם לאוכלוסיות ללא מוגבלות; תהליכי הערכה מותאמים אישית במהלך השיקום התעסוקתי-מה העריך?; מחויבות מסגרות החיים השונות (בית ספר, אקדמיה, מקומות עבודה) לקידום ההשתלבות בעבודה עבור אנשים עם מוגבלות; תהליך המעבר משיקום או לימודים לעבודה

שמים את הדרום על המפה!

אולם 8

יו"ר הפאנל:

יעל שחם

מרב"ע, התפתחות הילד תחנה פסיכולוגית חבל אילות

ריפוי בעיסוק בקהילה קטנה, דילמות וכובעים

נעמה כנעני

מרב"ע, המרכז הטיפולי ערבה תיכונה

תוכנית "שלבים": איתור וסינון במערכות הגיל הרך

איה פוכטינגר

מרב"ע, התחנה הפסיכולוגית חבל אילות

ריפוי בעיסוק ואנתרופוסופיה

מור סלע-שרעבי

מרב"ע, קליניקה פרטית, אילת

ריפוי בעיסוק באמצעות חץ וקשת

יעל שחם

מרב"ע, התפתחות הילד תחנה פסיכולוגית חבל אילות

טיפול באמצעות קבוצות רכיבה על אופניים לילדי גן וכיתה א' עם ASD בתפקוד גבוה לקידום השתתפותם בפעילות משמעותית בשעות הפנאי ולשיפור מגוון מיומנויות

איילה זילברמן

מרב"ע, קליניקה פרטית, אילת

יום מרוכז לפעוטות (0-3) המאובחנים עם ASD

דנה אלוש (מרפאה בעיסוק), רותם לוי-היימן (קלינאית תקשורת), רויטל ביטון (קלינאית תקשורת)

מרב"ע, המכון להתפתחות הילד אילת

פאנל – ינוהל על ידי ד"ר נעמה כץ
 אתגרי הפריפריה עבור מרב"ע – כגון פיתוח מומחיות עבור מספר מטופלים מועט,
 מתן שירות מיטיבי אל מול חסרים קיימים, הרחבת יריעת ההתערבות ברב"ע.
 ייחודיות שצמחה מתוך קשיים והתערבויות ייחודיות שפיתחנו
 האם אזורים נוספים בארץ יכולים להיתרם מרעיונות אלה?

אולם 9 כאב כרוני וריפוי בעיסוק: היבטים תיאורטיים ויישומים קליניים

יו"ר הפאנל: **חנה קרפין¹, ד"ר תמי בר-שליטא²**
¹מרכז רפואי "רעות", תל אביב
²החוג לריפוי בעיסוק, ביה"ס למקצועות הבריאות, הפקולטה לרפואה אוניברסיטת
 תל אביב

ליקוי בתפיסת גוף ב- Complex Regional Pain Syndrome - פנוטיפים שונים
 וביטויים המנגנוני
חנה קרפין, ז'אן ז'אק וטין, אירית וייסמן-פוגל

אלודינוגרף: שיטה חדשה למדידת אלודיניה מכנית- ממצאים מחקריים ויישום קליני
חנה קרפין, נוי תורג'מן, שרון שמואלי, ז'אן ז'אק וטין, אירית וייסמן-פוגל

פרוטוקול לטיפול קוגניטיבי קבוצתי באנשים הסובלים מכאב כרוני
סלעית דוד, טלי ברטשניידר

הכאב בהפרעת ויסות חושי והפרעת ויסות חושי כגורם סיכון לכאב כרוני - קליניקה-
 מחקר-ותיאוריה
ד"ר תמי בר-שליטא, ילנה גרנובסקי, אירית וייסמן-פוגל

דיון

14:20-14:35 הפסקה

14:35-15:45 פאנלים נושאים - מושב 2

אולם 9	אולם 8	אולם 7	אולם 6	אולם 5	אולם 4	אולם 3	אולם 2	אולם 1
פאנל 18 - להניע את הניידות - ניידות ממונעת בקרב ילדים ונוער	פאנל 17 - הנגשת ספורט ושימוש בו ככלי טיפולי	פאנל 16 - מעורבות הריפוי בעיסוק עם אנשים המתמודדי עם סרטן	פאנל 15 - נוהגים קדימה עם ריפוי בעיסוק	פאנל 14 - עיצוב סביבה משנה בבריאות הנפש		פאנל 12 - חידושים וחידוקים לפרקטיקה מבוססת ראיות - שיקום לאחר אירוע מוחי	פאנל 11 - השלם גדול מסך חלקיו - שיתופי פעולה בין- מקצועיים	פאנל 10 - ויסות עצמי ויסות חושי- שער להתערבות באוכלוסיות חדשות

יו"ר הפאנל:

ד"ר תמי בר-שליטא¹, ד"ר אביבה יונמן²

¹ החוג לריפוי בעיסוק, ביה"ס למקצועות הבריאות, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב; ² ביה"ס לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית, האוניברסיטה העברית

הנקה, וויסות חושי ומאפייני התנהגות באימהות ותינוקותיהן בגיל 6 שבועות ו-5 חודשים

עדי פרוינד-עזריה¹, ד"ר אורית ברט², ד"ר תמי בר-שליטא², ד"ר רבקה רגב³
¹ דוקטורנטית בחוג לרב"ע תל אביב, ומרפאה בעיסוק בפגיה, מרכז רפואי מאיר, כפר סבא; ² החוג לריפוי בעיסוק, ביה"ס למקצועות הבריאות, הפקולטה לרפואה אוניברסיטת תל אביב; ³ מרכז רפואי מאיר

הפרעת אישיות גבולית והפרעת ויסות חושי

מורן לוי¹, ד"ר לנה ליפסקיה-וליקובסקי², ד"ר תמי בר-שליטא²

¹ מח' טיפול יום, מרכז לבריאות הנפש שלוותה; ² החוג לריפוי בעיסוק, ביה"ס למקצועות הבריאות, הפקולטה לרפואה אוניברסיטת תל אביב

התמכרות לחומרים פסיכואקטיביים ויסות חושי וויסות עצמי

נעמה אסייג¹, ד"ר תמי בר-שליטא², פרופ' שולה פרוש³

¹ ביה"ס לריפוי בעיסוק, האוניברסיטה העברית; ² החוג לריפוי בעיסוק, ביה"ס למקצועות הבריאות, הפקולטה לרפואה אוניברסיטת תל אביב; ³ ביה"ס לריפוי בעיסוק, האוניברסיטה העברית

התערבות בריפוי בעיסוק באוכלוסיית ילדים נפגעי התעללות והזנחה - סקירת מחקרים

סתי דקל-עמיר¹, ד"ר אביבה יונמן², פרופ' עדינה מאיר²

¹ אחראית ריפוי בעיסוק, מכון חרוב, ירושלים; ² ביה"ס לריפוי בעיסוק, אוניברסיטה העברית

הדיון יונחה בשאלות העוסקות במורכבות הקיימת בספרות באשר להגדרת ו הבנת מכלול מימדי הויסות העצמי, ובחשיבות של תהליך הערכה והתערבות רב ממדי תוך הדגשת הנושאים הייחודיים שבהם הרב"ע עשוי לתרום.

יו"ר הפאנל:

סיון רגב

הוסטל קטב ירושלים

המודל המצולם

עידית גל, מרפאה בעיסוק, **רויטל ביטון** קלינאית תקשורת, **עינת סגל**, קלינאית תקשורת, **דנה אלוש** מרפאה בעיסוק
 המכון להתפתחות הילד אילת – שירותי בריאות כללית

איך להזיז את הגבינה שלנו ולהפיק את המירב? –

טל דגן, תזונאית, **סיון רגב**, מרפאה בעיסוק

הוסטל קטב ירושלים

עבודה משותפת בין עורכי דין המלווים נפגעי עבירה למרפאות בעיסוק
ד"ר נעמה כץ,
מרפאה בעיסוק, החוג לריפוי בעיסוק, הקריה האקדמית אונו

מהצלת חיים לאיכות חיים- שיתופי הפעולה הייחודיים של המרפאה בעיסוק בבית
חולים כללי
אמנה עיסא, חן כהן, באטה קלבין, שרה טורקניץ, ד"ר פנינה וייס
מרפאות בעיסוק, בית חולים בילינסון

דיון
בדיון נתייחס למקור לצורך ביצירת תכנית משותפת, לתרומה ההדדית לכל צד
ולעשייה עצמה ולעקרונות העולים מתוך הדוגמאות שהובאו לשיתוף פעולה מוצלת

אולם 3 **חידושים וחיזוקים לפרקטיקה מבוססת ראיות – שיקום לאחר אירוע מוחי**

יו"ר הפאנל: **ד"ר דבי רנד**
החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב

שיקום לאחר אירוע מוחי ב-2019, הרצאת מבוא
ד"ר דבי רנד
החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב

שיפור ביכולות קוגניטיביות ומוטוריות במהלך שישה חודשים לאחר האירוע המוחי
נועה דורון^{1,2}, סמר חמייד אסדי, ד"ר רויטל פייגה גרוס-נבו, ד"ר דבי רנד
¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ² מרכז רפואי גריאטרי בית רבקה

האם היד "החזקה" גם חלשה לאחר אירוע מוחי והאם היא משתפרת?
סמר חמייד אסדי^{1,3}, נועה דורון, שלי פרי, ד"ר רויטל פייגה גרוס-נבו, ד"ר גבי זייליג, ד"ר ישראל דודקביץ, ד"ר חיים בראל, ד"ר דבי רנד
¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ³ בית בלב, נשר

תיווך אבחון ה-DLOTCA-G לעומת מבחנים אחרים –
רשא מנסור^{3,4}, פרופ' נעמי כץ, ד"ר אסנת בר חיים, ד"ר רחלי קיצוני
³ בית בלב, נשר; ⁴ החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת חיפה

יעילות הטיפול הקוגניטיבי-תפקודי לאנשים עם אירוע מוחי קל
טלי אדמית^{1,5}, ד"ר שיימס, ד"ר דבי רנד
¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ⁵ מכבי שירותי בריאות

נקודות לדיון
בהנחיית ד"ר דבי רנד וד"ר רחלי קיצוני
ד"ר דבי רנד¹, ד"ר רחלי קיצוני^{4,6}
¹ החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; ⁴ החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת חיפה; ⁶ המרכז הרפואי ע"ש שיבא, תל השומר

הדיון יתמקד בהשלכות ממצאי המחקרים שהוצגו לקליניקה:
טיפול ביד החלשה לעומת היד החזקה; אצל מי נתמקד באיזו יד?
עיתוי הטיפול בריפוי בעיסוק
תיווך בטיפול; כיצד נתאים את התיווך בין פעילויות טיפוליות שונות
אירוע מוחי קל- תפקיד המרפאה בעיסוק בטיפול וכן מול מערכות הבריאות

יו"ר הפאנל:

מרים כרם

המרכז הירושלמי לבריאות הנפש, ביה"ס לריפוי בעיסוק האוניברסיטה העברית

הצגת מודל הנגישות (התאמת הסביבה) לאנשים עם מוגבלות נפשית: עקרונות מודל הנגישות עבור אנשים עם מוגבלות נפשית ופרוט הממדים המשמעותיים להתאמת הסביבה
ד"ר מיכל טנא רינדה
 הקריה האקדמית אונו

עיצוב סביבה במחלקות לבריאות הנפש - מתאוריה למעשה

מרים כרם

המרכז הירושלמי לבריאות הנפש, ביה"ס לריפוי בעיסוק האוניברסיטה העברית

התאמות סביבה ככלי התמודדות עם בעיות התנהגות מאתגרות, יישום במחלקה לאוטיסטים בוגרים

נעמי צמרת

המרכז הירושלמי לבריאות הנפש

פאנל בשיתוף הקהל שיתמקד בנושאים:

- התמודדות עם הפערים בין התאוריה למציאות ביישום תפיסות וגישות לעיצוב סביבה
- בין עיצוב מכליל להתאמות פרטניות
- בין הגישה המפצה לגישה השיקומית בהתייחס לעיצוב סביבות מקדמות
- משמעות קלינית של עיצוב הסביבה
- תפקיד הריפוי בעיסוק בתהליכי עיצוב הסביבה (מדיניות ומעורבות)

יו"ר הפאנל:

ד"ר פנינה וייס¹, עדינה שריד²

¹מנהלת תחום שיקום הנהיגה בבי"ח בילינסון, יועצת מקצועית של המכון הרפואי לבטיחות בדרכים, משרד הבריאות; ²מנהלת תחום שיקום נהיגה, בי"ח לוינסטין

מבוא: תתבונן במראה

ד"ר פנינה וייס, שרה טורקניץ¹, חן כהן²

¹המכון לריפוי בעיסוק בי"ח בילינסון

²מרפאה בעיסוק, מרכזת תחום נירולוגי, בי"ח בילינסון

להתחיל מבראשית

טלי גפן ויס, הדס לבקוביץ, אתי וינר הרמן, ד"ר טטיאנה ונדר, ניצה דוידוביץ

ריפוי בעיסוק, בי"ח הרצפלד

נהגים חסרי מנוח- קשב ונהיגה ומה שביניהם

עדינה שריד¹, סיגל גרינבאום²

¹שיקום נהיגה, בי"ח לוינסטין

²מחלקת שיקום ילדים ונוער, בי"ח לוינסטין ומרפאת קשב

הערכת כשירות נהיגה בגיל השלישי: מבחן מובנה או תצפית טבעית?
ד"ר ורדי רובין, פרופ' נעמי יוסמן, ד"ר רחלי קיצוני
שירותי הריפוי בעיסוק, שיקום נהיגה, בי"ח תל השומר

יעילות משוב מידי אודיטורי-וויזואלי של מובילאיי לשיפור ביצועי נהיגה ומיומנויות סריקה חזותית של נהגים קשישים
ד"ר רחל שחרור, ד"ר אבינועם בורובסקי ופרופ' נאווה רצון
מרפאה בעיסוק, אוניברסיטת אריאל, החוג לריפוי בעיסוק

- נקודות לדיון** (בהנחיית עדינה שריד):
- בין האקדמיה לשטח-האם מתרחש תרגום ידע?
  - בין מדיניות ממסדית וצרכי הפרט- כיצד עלינו לפעול לקידום שיתופי הפעולה ברמות השונות.
  - פנינו לאן?

אולם 7 מעורבות הריפוי בעיסוק עם אנשים המתמודדים עם סרטן

יו"ר הפאנל: **ד"ר נעמי שרויאר², ד"ר יפית גלבע¹**
¹ בית הספר לריפוי בעיסוק, האוניברסיטה העברית בירושלים; ² ראש החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה

רציונל ורקע לגבי שיקום לאחר סרטן
ד"ר אסנת בר חיים ארז
החוג לריפוי בעיסוק הקריה האקדמית אונו

התמודדות עם סרטן השד: השלכות על תפקוד, השתתפות ואיכות חיים בקרב נשים בישראל

ד"ר דנית לנגר, שלומית טנדלר, ד"ר חגית מגן, ד"ר אסנת בר-חיים ארז
בית הספר לריפוי בעיסוק, האוניברסיטה העברית בירושלים

טיפול בירידה קוגניטיבית בקרב מחלימים מסרטן באמצעות שילוב של התערבויות ממחושבות: תוצאות מחקר חלוץ
טליה מאיר, אפיק חובה, יפית גלבע
בית הספר לריפוי בעיסוק, האוניברסיטה העברית בירושלים

תכנית התערבות בריפוי בעיסוק לשיפור התפקוד היומי אצל נשים לאחר סרטן שד: ממצאים ראשוניים מתכנית ההתערבות, והצגת תיאור מקרה להמחשת יישום ההתערבות

ח'אולה לובאני, ד"ר רחלי קיצוני, ד"ר נעמי שרויאר
החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; שירותי בריאות כללית מחוז חיפה וגליל מערבי

פיתוח תכנית הערכה והתערבות בריפוי בעיסוק לקידום השתתפותם ואיכות חייהם של מטופלים החולים בסרטן ביחידה לאשפוז יום המטו- אונקולוגי, הקריה הרפואית רמב"ם

מיטל יופה, ד"ר נעמי שרויאר
החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה; הקריה הרפואית רמב"ם

דיון בהשתתפות כל המרצים:
מהם האתגרים הייחודיים במתן שירות שיקומי לאוכלוסיית המחלימים מסרטן? מהם הגורמים המאפשרים והמעכבים את הטמעת השרות במסגרות הקליניות של ריפוי בעיסוק בישראל ובעולם?

חשיבה על דרכים לקדם את המעורבות המחקרית והקלינית של ריפוי בעיסוק בטיפול האנשים המתמודדים עם סרטן בשלבים השונים לאורך המחלה השלכות תפיסת הרצף של תפקוד ומוגבלות בתהליך ההתמודדות עם הסרטן על פיתוח השירותים הטיפולים והשיקומיים בארץ. איזה ידע/הכשרה נדרשים למרפאים בעיסוק שירצו לעבוד בתחום האונקולוג?

הנגשת ספורט ושימוש בו ככלי טיפולי

אולם 8

יו"ר הפאנל:

חגית ואנו

מרפאה בעיסוק, מכון "קדם"; קליניקת "בולדר חיפה"

אקרובלאנס בטיפול, הרצאה מלווה במצגת עם הדגמה /או התנסות לקהל

חני סידיס

מרפאה בעיסוק, פסיכותרפיסטית ומטפלת בתנועה, מכון "קדם", חיפה

"מטפסים להצלחה" – ממחקר MA ליישום בשטח: קבוצות ילדים ובני נוער בטיפול ריפוי בעיסוק וטיפוס קבוצתי כחלק ממערכת הלימודים, תאור מקרה של קבוצה

ניצן פרידמן

מרפאה בעיסוק. מנהלת "מטפסים להצלחה". קליניקת "בולדר חיפה", בי"ס "ליאובק", חיפה

קליניקת "בולדר חיפה" – טיפולי ריפוי בעיסוק בסביבת קיר טיפוס ובניית קליניקה מולטידיסציפלינארית בסביבה טבעית, מצגת המלווה בסרט קצר ותאור מקרה

חגית ואנו

מרפאה בעיסוק, מנהלת ואחראית תחום הגיל הרך ב מכון "קדם", מנהלת קליניקת "בולדר חיפה". מכון "קדם", קליניקת "בולדר חיפה".

קבוצות סיוף לילדים המאובחנים בספקטרום האוטיסטי, הצגת פיילוט

ניצן פרידמן, זיו שי

"מועדון הסיף", בי"ס "ליאובק"

נקודות לדיון

ספורט כחלק מתחומי העיסוק שלנו, כמטרה וככלי טיפולי. האם אנו מרגישים/ות בטוח להרחיב את העיסוק שלנו, אל אמצעי טיפול נוספים כפי שהוצג בפאנל? האם נכון לעשות זאת? יצירת שיתופי פעולה בין מוסדות בתוך מרחב עירוני /סביבתי אחד. העברת ידע בין גופים ציבוריים ופרטיים ונדידת מטופלים ביניהם. התייחסות לתרבויות שונות בגישה לספורט (חילונית, חרדית, ערבית, עולים ועוד)

להניע את הניידות - ניידות ממונעת בקרב ילדים ונוער

אולם 9

יו"ר הפאנל:

לורי רוזנברג^{1,2}, נעמי גפן^{3,4}

¹האוניברסיטה העברית (דוקטורנטית ומרצה, ראש תחום טכנולוגיה מסייעת), ²בית ספר אילנות, ירושלים, אחראית רב"ע; ³דוקטורנטית אוניברסיטת חיפה; ⁴בית חולים אלי"ן, ירושלים, סמנכ"ל מקצועות הבריאות;

מבוא

הפרויקט GO BABY GO
נילי ויסרברג

עמותת "גו בייבי גו ישראל"; החוג לפיזיותרפיה, אוניברסיטת תל אביב

קייטנת "ממונע בכיף"

לורי רוזנברג

האוניברסיטה העברית (דוקטורנטית ומרצה, ראש תחום טכנולוגיה מסייעת); בית ספר אילנות, ירושלים, אחראית רב"ע

סימולטור ללימוד ניידות ממונעת

נעמי גפן

דוקטורנטית אוניברסיטת חיפה; בית חולים אלי"ן, ירושלים

מבט של הורה

פרנק מרציאנו

מהנדס, מפתח ומייבא טכנולוגיה מסייעת - מייסד אלי אינוביישון
הדגמה - תכנות מותאם

נעמי גפן

דוקטורנטית אוניברסיטת חיפה; בית חולים אלי"ן, ירושלים

דיון בהשתתפות הקהל

• אתגרים בלימוד ניידות ממונעת בקרב ילדים ומתבגרים

• שיטות מגוונות לאימון

• תהליך קבלת כיסא ממונע מגוף מממן.

16:00-17:00 מליאה – עולם של דממה

כיתת אמן עם אילן דמתי

יום חמישי, 12 בספטמבר 2019

08:00-09:00 התכנסות וכיבוד בוקר

09:00-09:15 פתיחה וברכות

09:15-10:15 המדע מאחורי אמפתיה קלינית

ליאת יקיר

ד"ר לגנטיקה מולקולרית בוגרת מכון ויצמן למדע מחקרה עוסקים בתחומי הביוכימיה, גנטיקה ואבולוציה. חוקרת כיום את השורשים האבולוציוניים של ההתנהגות האנושית: על גזוניה הנקביים והזכריים, ועוסקת בהנגשת מדע עכשווי ובחינוך מדעי למען חברה אנושית טובה יותר.

10:15-10:30 התארגנות לפיצולים

אולם 9	אולם 8	אולם 7	אולם 6	אולם 5	אולם 4	אולם 3	אולם 2	אולם 1	
טכנולוגיה בשיקום – חלק 1 מיקום: FLS, 1st floor (down two flights from the building entrance level, Education Building .	התאמת כסאות גלגלים אקטיביים – לילדים – מתיאורה למעשה	הרגש בחדר הטיפול – חלק 1	הקמת ויצירת שיתופי פעולה רב מקצועיים – מרעיון למציאות	יצירת סודים והתנסות ב Woodca ,st חומר ידיוטי למטפל למטפל ולסביבה	חניכי בית נועם מציגים רב-שיח בענייני דיומא בחסות קרן שלם	נהיגה כמטרה טיפולית. לא רק למומחים!	המסע לפיתוח הזהות האישית לאור האבחנה של אוטיזם	מלקות ללמידה: מרפאים בעיסוק משפיעים על יכולת למידה של ילדים עם לקויות למידה בדרכים חדשות	10:30 - 12:00
טכנולוגיה בשיקום – חלק 2 מיקום: FLS, 1st floor (down two flights from the building entrance level, Education Building .	לטיפול יצאנו... - שימוש במרחבי טבע בטיפולי ריפוי בעיסוק כאמצעי לקידום והשתתפות	הרגש בחדר הטיפול – חלק 2	איך זה עובד? - פיתוח ויישום תוכניות התערבות לשיפור התפקוד בעבודה	מרתון קינזיוטייפ יג לידיים	החוזה של סבא אחמד- כלי טיפול בקשיי כתיבה בשפה הערבית	"כן משחקים באוכל" - גישת טיפול קבוצתי להורים לילדים עם הפרעות האכילה/אכילה	עצמאות בקרב בוגרים עם אוטיזם בתפקוד גבוה	החוזה הרגשית של ילד לקוי למידה והמפגש איתה בטיפול ריפוי בעיסוק	12:45 - 14:15
	שיקום מרחוק מבוסס עיסוק- שיתוף והמלצות מניסיון של מרפאות בעיסוק		קומפנסציה (גמישות מערכת העצבים), מיניות ואורגזמה	הצגת כלי להערכת התפקוד לאחר פגיעה בגוף עליון. MY ADL – הכרות והתנסות	גריאטריה – מרחיבים את המפה	מקומה של המרפאה בעיסוק בהתערבות בתחום באכילה (הסדנא) תמשך עד (16:30)	אתר וממשק תומכי תכנית השיפור מיומנויות חברתיות עבור מתבגרים ובוגרים עם לקויות התפתחותיות באמצעות וידאו מודלינג	יחסי הגומלין בין קשיים בויסות חושי ופסיכופתולוגיה, לאורך מעגלי החיים – מתיאורה לטיפול	14:30 - 16:00

חלוקת האולמות בשלב זה טנטטיבית. לאחר שנדע את כמות המשתתפים בכל מושב, תתבצע חלוקת האולמות הסופית.

אולם 1 פאנל נושאי: מלקות ללמידה: מרפאים בעיסוק משפיעים על יכולות למידה של ילדים עם לקויות למידה בדרכים חדשות

ריפוי בעיסוק במערכת החינוך בשיתוף הפורום ללקויות למידה, של החברה הישראלית לריפוי בעיסוק

רקע תיאורטי ורציונל

כ 96,000 תלמידים במערכת החינוך מקבלים שירותי חינוך מיוחד בגין לקויות למידה והפרעת קשב וכ-45% מתלמידי ישראל מקבלים התאמות בדרכי היבחנות. למרפאים בעיסוק ידע על דרכים למניעה של הפרעות למידה בגיל צעיר והתאמות בדרכי למידה מעבר לטיפול בתלמיד הבודד אך מידת היישום של ידע זה וההכרה בו מצד מעצבי מדיניות היא קטנה.

מטרה

להציג קווים מנחים להתערבות בריפוי בעיסוק ע"פ מודל RTI בחינוך רגיל, לתאר ממצאי מחקר והתערבות בקרב ילדים ומתבגרים הלומדים בחינוך רגיל ולדון בדרכים להפחתת חסמים למעורבות של מרפאים בעיסוק בחינוך רגיל.

פירוט הנושאים והמציגות

שינויים בדרכי התערבות של מרפאים בעיסוק במערכת החינוך – מתלמיד בודד להתערבות מערכתית ויישום מודל ICF ומודל RTI
מרב גליס¹, ד"ר יונת יבזורי¹, ד"ר כנרת שרפי²
¹האגף לחינוך מיוחד, משרד החינוך; ²דרך- מרכז לתפקוד מיטבי קליניקה פרטית, באר שבע

מה ניתן ללמוד מלמידה-מחזרות?

חגית הולנדר

מתי"א רגב- רמלה

ממצאי מחקר על יישום התערבות קבוצתית עם תלמידים עם לקות למידה והפרעת קשב בחינוך רגיל
פרופ' שרה רוזנבלום¹, רעיה דמת²
¹החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת חיפה; ²מתי"א צפת וגליל-עמקים

התערבות ריפוי בעיסוק בתלמידים עם לקות למידה לאורך שנותיהם בבית הספר

רחלי ענבר, דפנה יהב

מתי"א מעלה והר

דיון

הדיון בהשתתפות הקהל ונציגות הפורום בריפוי בעיסוק ללקויות למידה יעסוק בשאלות על הדרכים ליישום התערבות מרפאים בעיסוק במודלים שונים בקרב ילדים עם לקות למידה ואוכלוסיות מוחלשות

אולם 2 המסע לפיתוח הזהות האישית לאור האבחנה של אוטיזם: חשיפת האבחנה בקרב ילדים ובוגרים עם אוטיזם במשפחה, בקהילה ובמקום העבודה

ד"ר אפרת סלניקין¹, רותם רוזן², שיר צנטנר³ ד"ר לירון לאמאש⁴, יוסי חייט¹
¹מנהלת מקצועית רואים רחוק, הקריה האקדמית אונו; ²מרפאה בעיסוק, מרכז חינוך ליאו-באק;
³סגנית מנהלת, תיכון "בית אקשטיין – דרור", מרפאה בעיסוק; ⁴מרצה בחוג לריפוי בעיסוק,
אוניברסיטת חיפה

אבחנה לגילוי אוטיזם נעשית לרוב בתקופת הילדות קבלת האבחנה של אוטיזם בתפקוד גבוה עשויה להיות מבלבלת בעבור ההורים והילד, היכולות הקוגניטיביות והוורבליות הגבוהות גורמות לא פעם לאבחון מאוחר וקושי בהבנת הלקות ובביטוייה. הדבר עולה בקבוצות תמיכה להורים לילדים במגוון האוטיסטי, כשהורים מתייעצים לגבי השאלה "איך סיפרתם לילד ומתי (שהוא אוטיסט)?" הדיונים מציגים תשובות מגוונות הנעות מ"לא סיפרתי לו אף פעם", לבין "סיפרנו מיד שקיבלנו את האבחנה, באופן טבעי". קבלת האבחנה אינה מהווה כשלעצמה נקודת מפנה, מדובר בתהליך, ממושך, שבו על האדם לעבור מאבחנה להבנה - בדיקה מהותית מה משמעותה עבורו, איך הוא מבין אותה, מה היא תורמת ובמה היא קשה לו. גיל ההתבגרות מהווה תקופה מאתגרת ומורכבת, המעלה בין היתר שאלות חשובות לגבי זהות, מיניות, מקום בחברה ועוד, עבור כל אדם. נושא האבחנה וההבנה של הלקות מוסיף נופך מהותי בתהליך הקבלה העצמית ובגיבוש הזהות. מטרת הסדנה להציג מגוון מודלים וכלים יישומיים מעולם הריפוי בעיסוק והפסיכולוגיה העוסקים בפיתוח הזהות העצמית, בהקשר לאבחנה על רצף האוטיזם והמשמעות האישית והקבוצתית של אבחנה זו בעבור ילדים, מתבגרים, הורים וסביבתם החברתית.

היחידות שיוצגו בסדנה

"אוטיזם בשבילי זה..."

פתיחה והתנסות חווייתית במשמעות האבחנה

"Autism-Identity"

לאופן שבו אנשים מזדהים עם מצבם הבריאותי יש השפעה על מידת היענות לטיפול וליכולת ההתמודדות ביום יום. שאלון Autism Identity הינו שאלון דיווח עצמי למתבגרים ובוגרים עם אוטיזם, ומתייחס למידה שבה האוטיזם משתלב בזהות ובחיי היומיום שלהם

"חנוכה-מואר"

תכנית במרכז- החינוך "ליאו-באק" שנועדה להאיר את נושא האוטיזם, לשבור את הסטיגמות הקיימות. במסגרת התכנית ניתנת במה לתלמידי כיתות התקשורת לבצע הסברה של הלק ות למורי ותלמידי שאר הכיתות.

"התבגרות ואוטיזם"

הצגת תהליך המלווה כיתה ט' בגילוי האבחנה כחלק מתהליך ההתבגרות הטבעי אותו עוברים. שילוב האבחנה כחלק מזהותי כאדם ומתבגר ושילוב ההורים בתהליך גילוי האבחנה

"מדברים-אוטיזם"

קבוצה מובנית בת 10 מפגשים שדנה בזהות אישית לאור האבחנה, בקרב משתתפי קורסי הכשרה לשירות צבאי בתכנית רואים-רחוק.

"ייחודנו הוא בשונות שלנו"

הצגת סרט קצר שיצר יוסי חייט, אדם על הספקטרום ובוגר ליאו באק, ושיחה פתוחה על תהליך הגילוי והקבלה שעבר ועדיין חווה.

נטלי אזרואל תורג'מן¹, ד"ר מעין כץ², ד"ר פנינה וייס³
¹שיקום יום "איתן", מכבי שרותי בריאות, חיפה; ²שירות ארצי של ריפוי בעיסוק; ³המכון לאבחון ושיקום כישורי נהיגה, המכון לריפוי בעיסוק בית חולים בילינסון

רקע

מטופלים בוגרים רבים, הנמצאים בטיפול של מרפאים בעיסוק, עוסקים בשאלת יכולתם לנהוג או לשוב לנהוג. נהיגה היא חלק מתחומי העיסוק של האדם הבוגר, המשרתת את האפשרות להגיע לעצמאות תפקודית במגוון פעילויות יום-יום אינסטרומנטליות (IADL), פנאי והשתתפות חברתית. מחובתו של כל מרפא בעיסוק לראות בתחום הניידות בכלל ובנהיגה בפרט חלק בלתי נפרד מתהליך ההתערבות המקצועית, היות וניידות מהווה בסיס למעורבות פעילה של האדם בקהילתו. מרפא בעיסוק בכל מסגרת ותחום, גם אם לא עבר הכשרה ייעודית בתחום שיקום הנהיגה, יכול לשלב בהערכה ובהתערבות אלמנטים המקדמים את הלקוח לעבר השגת מטרת הנהיגה ו/או הניידות בקהילה.

שיקום נהיגה הוא שדה ער ודינאמי ומרפאים בעיסוק משמשים תפקיד ייחודי ומרתק בהמשך פיתוח התחום. הארגון הרפואי האמריקאי מתאר את המרפאים בעיסוק כמומחים בעלי הידע והמיומנות בתחום ייחודי זה.

מטרת סדנא זו היא להנגיש למרפאים בעיסוק שיטות ואסטרטגיות שיקדמו את הפרט לעבר מטרה זו.

אימון לחזרה לנהיגה דורש שימוש בהתערבויות המתמקדות במיומנויות הביצוע של האדם, בדפוס הביצוע (ויסות עצמי, מודעות), בהקשרים (תפקידי חיים, מעורבות המשפחה) ובדרישות הפעילות (אמצעי הסתגלות ואסטרטגיות) בכדי לשפר את יכולותיו של האדם.

יוצגו כיווני התערבות ב-2 מצבים שונים:

1. במקרים בהם הלקוח לא יוכל לשוב לנהוג.
  2. בתהליכי שיקום כאשר יש סיכוי שהפרט יוכל לשוב לנהוג.
- בנוסף, יוצג מודל התערבות שפותח בשיקום יום בקופ"ח מכבי בחיפה, עבור מטופלים בעלי מוגבלות קוגניטיבית המעוניינים לשוב לנהוג.

פירוט התכנים שיוצגו

- מהי נהיגה עבורך? - דיון על משמעות הנהיגה בחיינו ובחיי מטופלנו.
- הכרת הרשויות המעורבות בהחלטת כשירות נהיגה בישראל.
- מודל תפקודי- קוגניטיבי על התנהגות נהיגה (Michon, 1979).
- תפקידו הייחודי של המרפא בעיסוק - למה דווקא אנחנו?
- הצגת סטנדרטיים מתהווים
- הכרות עם שאלוני נהיגה.
- הערכה קוגניטיבית ונהיגה - כולל דיון.
- מודל התערבות המבוסס על ניתוח פעילות של הנהיגה עם דגש על מרכיבים קוגניטיביים
- תפיסתיים ומטה קוגניטיביים - כולל דיון.
- אימון ממוחשב.

ד"ר טלי לבל – קלינאית תקשורת, פנינה ביאליק – מרב"ע, הדס שטסמן – קלינאית תקשורת

הצגת תהליך של שיחה הלקוחה מחיי היום יום של אנשים עם מגבלויות מוטוריות וקוגניטיביות מורכבות באמצעות מתווכי תקשורת – משמעות הזכות לחיים טובים.

סדנא מומלצת לכל המרפאות בעיסוק, העובדות בהתפתחות הילד והגילאים הצעירים.

יצירת סדים והתנסות ב-Woodcast, חומר ידידותי למטופל, למטפל ולסביבה

אולם 5

Mr. Michael Lindroos

Technical Specialist בחברת Onbone, יצרנית Woodcast

הסדנה תכלול היכרות עם תכונות החומר, אופן השימוש, טכניקות ליצירת סדים בקלות ובמהירות וכמובן התנסות בשימוש בחומר.

הסדנה תלווה בצוות "גד מדיקל" יבואנית Woodcast בישראל, ומספר מרפאות בעיסוק בעלות ניסיון בשימוש בחומר.

הקמת ויצירת שיתופי פעולה רב מקצועיים - מרעיון למציאות

אולם 6

יעל ריסמן

המכון לריפוי בעיסוק חיפה, שירותי בריאות כללית

הוכח במחקרים רבים ששיתוף פעולה רב- מקצועי בתחום הבריאות (Interprofessional Healthcare) מקדם את תוצאות ההתערבות הרפואית והכרחי ליצירת טיפול יעיל, איכותי וסובב- מטופל (patient-centered care). למרות יעילות הגישה, שיתופי פעולה רב מקצועיים קיימים היום בעקר ביחידות מיוחדות (כגון: שיקום, בריאות הנפש) וכמעט שאינם קיימים ביחידות רפואיות אחרות. הכרת הגישה ויעילותה, הבנת שיטות לעבודה רב מקצועית, הם כלים חיוניים למרפאה בעיסוק כדי להוביל הקמת מערכים רב מקצועיים.

גישת הטיפול הרב מקצועי ובחינת יעילותה, הכרות עם מקצועות הבריאות, סקירת שיתופי פעולה ברמות שונות (סביב מטופל, בתוך יחידה, בתוך ארגון ובין אירגונים), והקניית מיומנויות עבודת צוות. התהליך היצירתי של פיתוח הפרויקט מחייב שיתוף פעולה, מעודד יזמות ומנהיגות, ומהווה התנסות ייחודית שתדرب רופאים לעתיד להוביל פרויקטים רב מקצועיים.

המטרה

פיתוח גישה רב מקצועית ומנהיגות, ככלי להובלה ושיפור תוצאות ההתערבות במטופלים הכרות עם מודלים של עבודה רב מקצועית ברמת הפרט ועד רמה בין אירגונית על הרצף מאשפוז בבית החולים ועד חיים בקהילה. הוכחת יעילות טיפול רב מקצועי (Evidence base)

הצגת שיתופי הפעולה שמכון הריפוי בעיסוק חיפה הינו שותף בהקמתם ובהובלתם:

- המרפאה למניעת שברים אוסטאופרוטיים – מרפאה שהוצגה בכנסים בעולם
- המרפאה לטיפול בשבץ מוחי
- פרויקט התנדבותי לטיפול בחולי אלצהיימר בביתם
- היחידה האינטגרטיבית לטיפול בחולים אונקולוגיים
- שיתוף פעולה עם רופאים מהחברה הישראלית לרפואת שריר שלד

לימוד עקרונות ודרכי פעולה אפקטיביים להקמת פרויקטים רב מקצועיים

- זיהוי הזדמנויות - חשיבה יצירתית ויוזמת לפתרון בעיות קיימות
- קביעת מטרות מדידות לטיפול רב מקצועי. זיהוי התרומה של כל מקצוע למטרה המשותפת.
- זיהוי גורמים מעכבים ומקדמים ליצירת שיתופי פעולה פורים (גורמים אישיים גורמים סביבתיים, תרבותיים וגורמים ארגוניים).
- הצגת אסטרטגיות וכלים לקיום תקשורת אפקטיבית

אולם 7 הרגש בחדר הטיפולים – יישום פרקטיקה רגשית בהקשרי טיפול שונים בריפוי בעיסוק – חלק 1

דנה ויסברם פדן, ד"ר נעמה כץ, ענת מן

המקום הרגשי פוגש חלק ממרכיבי האדם והוא נוכח בכל חדר טיפולים על כל הקשריו השונים עם זאת, כמרפאים בעיסוק, אנו לעיתים חווים תחושה של חוסר אונים / אזלת יד כשאנו פוגשים את הפן הרגשי במקומות שאיננו מצפים להם. מחלה גופנית משפיעה על מודעות החיים שלנו ויוצרת מצבים של בלבול וספק, אומץ ופחד, ייאוש מחד ותקווה להחלמה מאידך (נבון, 2005). ישנם מצבים כאשר המחלה הגופנית תופסת מקום מרכזי בחיי המטופל, הוא זקוק למענה רגשי והתייחסות טיפולית. מודל "מחלה-אי מחלה" שפותח ע"י ד"ר שאול נבון (2005), מציג תהליך המנסה לסייע למטופל לייצר הפרדה קוגניטיבית ורגשית בין נושאי המחלה הגופנים והמרכיבים הרפואיים- ביולוגיים לבין נושאים המכונים במודל "אי-מחלה" שאינם המחלה הגופנית עצמה - נושאים אלו קשורים זה בזה אך נפרדים זה מזה (נבון, 2005). המודל זה, יכול לבסס את ההבנה שלנו כמרב "על מצבי החולי השונים אותם אנו פוגשים בשטח והיכולת לעשות שימוש בתפיסות המוצגות בו כדי להתייחס לקשיים הרגשיים העולים בקשר הטיפולי ולייצר דיאלוג מעמיק ומשמעותי יותר. סדנא זו מזמינה אתכם להיחשף לאירועים שכאלו ולהיחשף לכלים/ דרכי התערבות בסיסים עליהם בהם ניתן להיעזר במפגש עם סיטואציות רגשיות שעולות במהלך הטיפול בהקשרי טיפול מגוונים בריפוי בעיסוק.

ביבליוגרפיה:

Navon, S. (2005). The Illness/Non-Illness Treatment Model: Psychotherapy for Physically Ill Patients and their Families. The American Journal of Family Therapy, 33, 103-116.

לסדנא יתלוו ההרצאות הבאות:

התערבות קבוצתית במרפאה בהתמודדות עם פיברומיאלגיה ותסמונת כאב כרוני.
שירי עבדי, הדר אלפי גמליאל

מעגלים נפגשים - תהליכים מקבילים בטיפול בבית- מטופל מטפל משפחה
רונית רוזן

קבוצת "הורות במשבר" - טיפול קבוצתי להורים המתמודדים עם מחלות נפש
אורית זיון, יעל סובול

כלים להתמודדות של מרב"ע עם השלכות רגשיות אצל מטופלים לאחר פגיעות פיזיות, החוג לר"ב
אוני' חיפה, שירותי בריאות כללית חיפה וגליל מערבי
חאוולה לובאני

אולם 8 התאמת כסאות גלגלים אקטיביים לילדים – מתיאוריה למעשה

זהר פילבר
אחראית מעי"ן (מרכז עזרים לילדים ונוער), בית חולים אלי"ן

בסדנה נלמד לעומק להעריך ולנתח את הצרכים והיכולות של ילדים המבקשים לנסוע באופן עצמאי
בכיסא גלגלים ידני, ונבחן את הדרך להתאים להם כיסא בהתחשב בצרכים הרגשיים, הפיזיולוגיים
וההתפתחותיים שלהם. זאת בנוסף להתאמה של חגורות, כריות מושב ומשענות גב.

אולם 9 טכנולוגיה בשיקום – חלק 1

אילנית באום כהן¹, פרופ' תמר וייס²
¹מכון "צעדים", שיקום ניירולוגי, רובוטי, טכנולוגי והיחידה לשיקום פרקינסון והפרעות תנועה, בית
החולים השיקומי, המרכז הרפואי ע"ש שיבא, רמת גן; ²המחלקה לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה,
חיפה

כמה פעמים שמעתם את צמד המילים "טכנולוגיה בשיקום" ותהיתם במה מדובר? האם זאת
טכנולוגיה מסייעת? טכנולוגיה אחרת? האם מדובר במשהו יקר ובלתי מושג או זמין אפילו אפשרי?

האם קרה שקיבלתם תקציב לרכישת טכנולוגיה ולא ידעתם איך בוחרים? מה בודקים? עם מי
מתייעצים?

אם עניתם בחיוב על אחת השאלות או יותר הסדנה הזאת בדיוק עבורכם

ביחד נלמד על טכנולוגיה בשיקום, אילו מכשירים ורובוטים קיימים כיום בישראל, כיצד מעורבות
הטכנולוגיות בחיי היום יום של המרפאה בעיסוק ככלי עבודה יעיל, המקדם את מטרות הטיפול
שהוגדרו עם המטופל.

הסדנה מתאימה למרפאים בעיסוק מהתחום הפיזיקלי המטפלים בילדים, צעירים, בוגרים וקשישים. עולם הטכנולוגיות בשיקום כבר מזמן בשטח, גם כאן בישראל. בואו נלמד ביחד כיצד ה אתגר הטכנולוגי הוא לגמרי אפשרי.

12:00-12:40 ארוחת צהריים והתארגנות לפיצולים

12:45-14:15 מושב 2

אולם 1 החוויה הרגשית של ילד לקוי למידה והמפגש איתה בטיפול ריפוי בעיסוק

נועה שייבין

רקע

ילדים עם לקויות למידה והפרעת קשב מראים קומורבידיות להפרעות חרדה ודכאון, קשיים בתחום החברתי ובוויסות הרגשי. מתוך התבוננות בהבנת ההתפתחות הרגשית הנורמאלית של ילדים, ניתן לחשוב כיצד מתחילים להתפתח קשיים אלו כבר בשלבי החיים הראשונים, וכך להבין את התשתית הרגשית של התמונה התפקודית כפי שהיא באה לידי ביטוי בטיפול.

מטרת הסדנה

טיפול בריפוי בעיסוק מפגיש את הילד עם הקשים שלו בתחום הלמידה, המשחק, היחסים הבין אישיים והחברתיים, באופן שעלול להיות מאיים, ישיר ואולי לא מאפשר מרחב עבודה. היכולת של המרפאה בעיסוק לזהות את מקור הקושי בשיתוף הפעולה, מזווית של התפתחות רגשית, יכולה לסייע לה גם להיות אמפטית יותר לקושי וגם למצוא דרכים כיצד להנכיח את הקושי בחדר בשירות הטיפול. ישנם כלים מתוך עולם הטיפול הרגשי שהיכרות איתם והבנה של האופן בו הם משפיעים על תהליך טיפולי יכולה לפתוח דלתות להבנה אחרת ולהתנהלות שיוצרת מרחב טיפולי מכיל יותר.

פירוט הנושאים שיוצגו

הקשר בין לקויות למידה וקשיים רגשיים חברתיים – דרך מחקרים עדכניים נכיר את הקומורבידיות בין לקויות למידה והפרעות קשב לקשיים רגשיים

התפתחות רגשית של תינוקות וילדים – דרך התיאוריה של ויניקוט נפגוש מושגים הנוגעים להתפתחות הרגשית הראשונית כגון החזקה, going on being, נייעות, וחודרנות. נבין מדוע לילדים עם ל"ל והפרעת קשב קשה יותר לצלוח שלבים ראשוניים בהתפתחות הרגשית שלהם כתינוקות

התנגדות – סקירה היסטורית של מושג ההתנגדות בהבנה פסיכודינאמית מאז ימי פרויד ועד ימינו, תביא אותנו להתבוננות אחרת במצבים שבהם אנו נתקלים בהתנגדות של ילד או משפחה לטיפול

אמפטיה – מהי אמפטיה בתוך טיפול? האם מדובר ברגישות וחמלה כלפי המטופל, או בפונקציה מורכבת יותר? ומה קורה כאשר מתקשים לפתח אמפטיה?

דיון

מה מקומה של חשיבה רגשית בתוך טיפול ריפוי בעיסוק? האם למרפאה בעיסוק יש מנדט להתערבות רגשית בתוך טיפול ריפוי בעיסוק?

אולם 2 עצמאות בקרב בוגרים עם אוטיזם בתפקוד גבוה

ורד גונן¹, טליה האס²

¹ רכזת תחום ריפוי בעיסוק, תכנית רואים רחוק
² רכזת תחום עבודה, תכנית רואים רחוק

כמרפאים בעיסוק העובדים עם צעירים ובוגרים עם אוטיזם בתפקוד גבוה, אנו נתקלים לעיתים קרובות בקושי בהתנהלות עצמאית במרחב האישי והציבורי. התנהגות מסתגלת היא מונח המשמש לציון יכולתו של אדם לתפקד באופן עצמאי בסביבה שלו. בהתחשב בכך שחיים עצמאיים תלויים יותר בהתנהגות מסתגלת מאשר ביכולות קוגניטיבית או בתקשורת חברתית, הבנת התפתחות כישורי הסתגלות והבנת הגורמים התורמים לכך היא קריטית לסיוע לצעירים עם אוטיזם להשיג תוצאות אופטימליות. יש חשיבות רבה למקד את הטיפול במיומנויות הסתגלות ובתפקודים הניהוליים התורמים להן, על מנת לשפר את התפקוד ואת איכות החיים של אנשים עם אוטיזם (Cara, 2016). גישה טיפולית מתאימה חייבת לכלול בנוסף למשתנים הקשורים ל אדם, מוטיבציות ושיקולי דעת של ההורים על מנת שתהיה ישימה ומועילה בעבור הילד (Green, 2007). שיתוף הורים לצעירים ובוגרים צעירים על הרצף, חשוב בעידוד וקידום הצעיר לעבר תפקוד עצמאי מירבי מותאם יכולות.

מטרת הסדנה להציג מגוון תכניות ואסטרטגיות בריפוי בעיסוק העוסקות בעידוד והובלה לעצמאות הנדרשת לבוגר עצמאי בחברה.

סרטונים המציגים מצבים יומיומיים של בוגרים על הרצף האוטיסטי מהספרות המקצועית – הקשר בין תפקודים ניהוליים לעצמאות וחיבור לשדה הקליני שיתוף הורים בקידום ועידוד עצמאות הצגת סדנה בנושא התנהלות כספית שיחה עם בוגר על הרצף האוטיסטי

אולם 3 "כך משחקים באוכל" - גישת טיפול קבוצתי להורים לילדים עם הפרעות האכלה/אכילה

אורית זיוון, פרופ' נעמה עצבה-פוריה, שלומית שניאור, גל תמים-סיקולר, בשיתוף רותי פישר דנגוט וענת עמית

היחידה לפסיכיאטריה לגיל הרך, המרכז הרפואי והאוניברסיטאי "סורוקה", באר שבע בשיתוף היחידה לגיל הניקות, מרכז לבריאות הנפש גהה, פתח תקווה

אכילה (Eating) הינה אחת מפעילויות היומיום הבסיסיות של האדם. בתקופת הניקות, אינטראקציית האכלה (feeding) מהווה את העיסוק המשותף העיקרי של הורים וילדים (Co-Occupation).

מחקרים מצביעים על כך ש-25% מכלל הילדים עד גיל 6, בהתפתחות נורמטיבית, סובלים מבעיות האכלה כלשהן, כאשר 1-2% מהם סובלים מקשיי האכלה חמורים ומשקל ירוד. ישנם גורמים שונים להפרעת האכלה כאשר אחד הגורמים הינו הימנעות סנסורית (Sensory food aversion). במחקר, בהנחיית ד"ר אביבה יוכמן, נמצא כי הפרופיל הסנסורי של ילדים בגילאי חצי שנה עד שלוש, עם הפרעת האכלה, היה לקוי יותר בהשוואה לקבוצת הביקורת. בנוסף, נמצאו קשרים חיוביים מובהקים בין הפרופיל הסנסורי של ההורים לבין זה של הילדים, אשר מראים כי לילד עם דפוס של תגובתיות סנסורית, יש יותר סיכוי שתהיה אם עם דפוס של הימנעות סנסורית או תגובתיות סנסורית.

בצוות רב מקצועי, ביחידה לפסיכיאטריה לגיל הרך בסורוקה, פיתחנו את שיטת "כך משחקים באוכל", שיטת טיפול קבוצתי קצר מועד להורים לילדים עם הפרעות האכלה. בשיטה זו, ההורים מתנסים

ולומדים את עקרונות המשחק בחומרי המזון, וממשיכים ומצלמים עצמם משחקים אחת לשבוע, עם ילדם בביתם. במפגש הקבוצתי השבועי, ישנה צפייה משותפת באינטראקציות המשחקיות שצולמו בבתים, דרכן לומדים ההורים להתכוון באופן תואם יותר לצרכיהם התחושתיים והרגשיים של הילדים ושלם עצמם. המשחק היצירתי המהנה והעברת תחושת השליטה וההובלה אל הילד, מפחיתים את הימנעותו ומעלים את המוטיבציה שלו לגעת ולהתנסות במשחק, תוך מגע במרקמי המזון השונים, שעד אז נחו כמאיימים ומציפים. בהמשך הילד יוזם ומתנסה באכילה של מגוון חדש של סוגי מזון והשתתפות בארוחות.

שיטה זו ותוצאותיה החיוביות הוצגו בכנסים ופורומים מקצועיים ברחבי הארץ והעולם. נשמח לחלוק אותה בפני המרפאים בעיסוק, להם תפקיד משמעותי בטיפול באוכלוסייה זו.

בסדנא בת שעה וחצי תינתן הרצאת מבוא וסקירת הרציונל לשיטה, תיאור מפגשי הטיפול הקבוצתי, כולל דוגמאות מצולמות.

אולם 4 **مزرعة الجد أحمد / החווה של סבא אחמד** (وسيلة لمعالجة صعوبات الكتابة باللغة العربية / כלי טיפול בקשיי כתיבה בשפה הערבית)

סוהא ג'ומעה מסארוה

מנהלת מרכז דימא להתפתחות הילד, טייבה

כתיבה ידנית הינה אחד העיסוקים המשמעותיים שילדים עוסקים בהם בבית הספר (60-30% מהזמן). התפתחותו של עיסוק זה מאפשרת לילד לתקשר עם הסביבה ולפתח מיומנויות אקדמיות יעילות שתורמות להסתגלותו בבית הספר (Feder & Majnemer, 2007). מחקרים מראים ש 98% מהילדים שמופנים לטיפול בריפוי בעיסוק בגיל בית הספר סובלים מקשיי כתיבה (Case-smith, 2002). קשיים אלו, משאירים אצל הילד תחושת תסכול, בטחון עצמי ירוד וירידה ברצון ללמוד ובצורך לכתוב (Feder & Majnemer, 2007).

טיפול בקשיי כתיבה מהווה אתגר עבור מטפלים מתרבויות שונות בכלל ועבור מטפלים דוברי שפה ערבית בפרט. אתגר זה, נובע מהשוני הניכר במאפיינים הייחודיים של השפה הערבית ביחס לשפות אחרות, למשל השפה הערבית כוללת 29 אותיות עם סגנון כתיבה שמצריך חיבור בין האותיות, חלק מהאותיות דומות בצורה, וצורת האות משתנה לפי המיקום בין אם זה בתחילת, אמצע או סוף המילה, נקודת ההתחלה לעיצוב האות יכולה להשתנות, המיקום ביחס לשורה משתנה (מעל, מתחת או על השורה) וחלקן דומות בצליל.

בתחילת דרכי המקצועית, התמודדתי עם קשיי כתיבה בעזרת השיטות הקיימות בשטח אשר מותאמות יותר לטיפול בקשיי כתיבה בשפה העברית. התאמתן של שיטות אלו לשפה הערבית היתה מאולצת והתבססה על תרגול חזרתי של העתקה ללא שימוש מושכל בפן החווייתי דבר אשר השפיע על קצב ההתקדמות בתהליך ההתערבות להשגת המטרות הטיפוליות בשלושת השנים האחרונות החלטתי להסיר את הכפפה ולפתח כלי טיפולי בשם "החווה של סבא אחמד" להתערבות עם קשיי כתיבה בצורה חווייתית העירכה מקנה כלים מעשיים ואסטרטגיות חשיבה המסייעות לילד, למטפל ולהורה ליישם את כללי הכתיבה ולשמור על התארגנות יעילה בדף, במחברת וליד השולחן תוך שמירה על קצב העתקה וכתיבה יעיל וכמצופה מגילו.

בעזרת דמות הסב ועבודתו בחווה, התלמיד לומד כללי כתיבה, עבודה יעילה ומאורגנת מפנים אותם, מכליל ומעביר את השימוש בהם לעולם הכתיבה.

הדס נוי-נוטה
מרפאה בעיסוק

רקע תאורטי

השימוש בטייפינג הינו נפוץ מאד בתחום השיקום (Kneeshaw, 2002). לפני כ 30 שנה התפתח טייפ מסוג קינזיוטייפ (להלן KT) אשר נועד במקור לחקות את תכונות העור האנושי. יש ל KT עובי כמעט זהה לאפידרמיס ויכולת להמתח ל 30-40% מאורכו המקורי (Kase, Wallis & Kase, 2003).

יתרונות ה KT כפי שתוארו על ידי Kase, Wallis & Kase (2003): (1) לספק גריה למנח תקין; (2) לסייע בסידור תקין של הרקמות הרכות; (3) ליצור מרווח על ידי הרמת הרקמות הרכות שמעל אזורי הכאב או הדלקת; (4) לספק גרייה סנסורית אשר תסייע לתנועה או תמתן אותה; (5) לסייע בהפחתת בצקת.

המחקרים בנוגע ליעילותו עדיין מעטים אך נוגעים במגוון תחומי השיקום ומדווחים על שיפור בכאב, יציבות ופרופריאוספציה באוכלוסיות שונות כגון ילדים, מבוגרים עם פגיעות נוירולוגיות ואורטופדיות (Phadke & Desai, 2017; Osterhues, 2004; Yasukawa, Patel & Sisung, 2006).

בעשור האחרון השימוש במקצועות השיקום בקינזיוטייפינג התרחב גם אל קליניקות של ריפוי בעיסוק. בארץ, מרבית הסדנאות ללמידת הטכניקה מועברות על ידי פיזיותרפיסטים. בשנים האחרונות התמקצעות המרפאות בעיסוק בטכניקה זו הובילה ליצירת גזרות ואפליקציות לשימוש ב KT בתחום שיקום היד, באופן המתכתב עם תפקוד, עיסוק והשתתפות.

מטרת הסדנה

להתנסות הלכה למעשה, בטכניקות של קינזיוטייפינג לאבחנות נפוצות בקליניקות בתחום שיקום היד. חשיבות הסדנה בהפצת ידע מעשי מהשטח מפי מרפאה בעיסוק המתנסה בתחום באופן יומיומי.

מהלך הסדנה

1. הוראות בסיסיות לקינזיוטייפינג. רענון ודגשים בנוגע לשימוש בידיים (10 דק)
2. טכניקה 1: דה-קרוון
3. טכניקה 3: תמיכה ברצועות האגודל RCL ו UCL ו/או OA CMC1 (אותה טכניקה במפרק אחר)
4. טכניקה 4: TFCC
5. שאלות וזמן להצגת טכניקות של המשתתפות מתוך התנסותן בקליניקות

אולם 6 איך זה עובד? פיתוח ויישום תוכניות התערבות לשיפור התפקוד בעבודה

נופר גרינבלט¹, גילי חוטר-ישי², מיה הובר³
מנחות: פרופ' נאוה רצון³, פרופ' גלי צינמון³

¹המעבדה לתפקוד אנושי מורכב והשתתפות, החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה, חיפה²; בית הספר הארצי לשיקום, שילוב והחלמה בבריאות הנפש, הקרייה האקדמית אונ, קריית אונ; ³החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב, תל אביב

רקע

עבודה בשכר היא אחד מתחומי העיסוק המרכזיים בחייו של האדם המבוגר. מעבר להיותה אמצעי פרנסה, היא תורמת להערכה עצמית ועיצוב הזהות של האדם, מהווה מפתח לעצמאות ושייכות חברתית. עבור אנשים עם מגבלה, השתלבות בשוק העבודה המשתנה והתחרותי של תקופתנו מהווה אתגר מתמשך ופעמים רבות מהווה מטרה מרכזית בעבודת המרפאה בעיסוק לקידום השתתפות. יחד עם זאת, קיים תיעוד מצומצם של התערבויות מובנות ומבוססות ראיות לקידום השתתפות בעבודה בריפוי בעיסוק. יתרה מכך, בספרות מתוארים קשיים בהערכת איכותן של התערבויות מורכבות, בשל קשיים בפיתוח, זיהוי, תיעוד ויישום ההתערבות. אתגרים אלה מזמנים

פיתוח של תוכניות התערבות מורכבות איכותיות , מבוססות ראיות, המשלבות ידע פרקטי ותיאורטי ,
תוך התמקדות בתפקוד בעולם העבודה.

מטרות

- חשיפה לעקרונות וקווי היסוד של שלוש תכניות התערבות ייחודיות וחדשניות, לשיפור תפקודם
בעבודה של אנשים עם מוגבלות (נכויות שונות, מגבלה פסיכיאטרית, הפרעת קשב וריכוז)
א. "תכנית הממשקים" לפיתוח קריירה של אנשים עובדים עם מוגבלות
מיה הובר, פרופ' גלי צינמון, פרופ' נאוה רצון
ב. מיומנויות קוגניטיביות בעבודה (Cognitive Skills for Work)- התערבות ליישום אסטרטגיות
קוגניטיביות בעבודה לאנשים המתמודדים עם מגבלה פסיכיאטרית
גילי חטר-ישי, ד"ר נעמי הדס לידור
ג. התערבות מטה-קוגניטיבית, מקוונת, בהתאמה אישית, לשיפור תפקוד בעבודה של אנשים עם
הפרעת קשב וריכוז
נופר גרינבלט, פרופ' שרה רוזנבלום

דיון מובנה באבני הדרך בתהליך פיתוח , זיהוי, תיעוד ויישום פרוטוקול התערבות בתחום - הצגת
שלבי התהליך, האתגרים וההזדמנויות בשלבים השונים, ולאחר מכן דיון בנושא. ינוהל על ידי שלושת
המציגות.

נקודות לדיון:

1. אתגרים בחיבור בין פרקטיקה למחקר בפיתוח תכניות התערבות
2. אתגרים בגיבוש התכנית לכדי פרוטוקול
3. אתגרים ביישום התערבות בסטינג קליני

אולם 7 הרגש בחדר הטיפולים – יישום פרקטיקה רגשית בהקשרי טיפול שונים בריפוי בעיסוק - חלק 2

דנה ויסברם פדן, ד"ר נעמה כץ, ענת מן

אולם 8 לטיפול יצאנו... - שימוש במרחבי טבע בטיפולי ריפוי בעיסוק כאמצעי לקידום תפקוד והשתתפות

גילי חיימוביץ, מיכל הר זהב
מחלקת שיקום, בית חולים אלי"ן

בסדנא נכיר דרכים יישומיות להכנסת אלמנטים מהטבע אל תוך הקליניקה, נשמע על דרכים ליציאה
עם המטופל מהקליניקה אל הטבע שבחוץ – בצורה פרטנית וקבוצתית ונדון בחיבור שבין הפעילות
בטבע למטרות הטיפוליות.

אילנית באום כהן¹, פרופ' תמר וייס²

¹מכון "צעדים", שיקום נוירולוגי, רובוטי, טכנולוגי והיחידה לשיקום פרקינסון והפרעות תנועה, בית החולים השיקומי, המרכז הרפואי ע"ש שיבא, רמת גן; ²המחלקה לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה, חיפה

14:15-14:30 התארגנות לפיצולים

מושב 3

14:30-16:00

אולם 1 יחסי הגומלין בין קשיים בויסות חושי ופסיכופתולוגיה, לאורך מעגלי החיים – מתיאוריה לטיפול

תמר פודולי, איילת בן ששון

החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה

רקע

בספרות קיימות עדויות רבות לנוכחות הפרעות בויסות חושי במקביל להפרעות נפשיות שונות, ובמיוחד בהפרעות חרדה והפרעה טורדנית כפייתית. יחסי הגומלין בין ההפרעות הנפשיות והקשיים בויסות החושי מצויים לאורך מעגל החיים, ומקשים על התיפקוד היומיומי של הפרט. נוכחות הפרעות בויסות חושי יכולות להוות גורם סיכון להתפתחות הפרעות נפשיות מחד, ועלולות להחמיר מופע של הפרעה נפשית מאידך. יחסי גומלין אלו יוצרים קושי בתחום האבחון והטיפול, משום שקיימת חפיפה בין סימפטומים של ההפרעות הנפשיות וההפרעות בויסות חושי ואחד עשוי להיות תוצר של השני.

מטרות הסדנא

להקנות למשתתפיה ידע בנוגע להבנת המופע המשותף של קשיים בויסות חושי ופסיכופתולוגיה בילדים ובמבוגרים.
להכיר כלים לאבחון וקווים מנחים לטיפול במופע המשותף.
להעמיק בהבנת התיאוריות השונות המסבירות את הקשר בין ויסות חושי ופסיכופתולוגיה ומחקרים מובילים בתחום.

תכני הסדנא

הצגת הרקע וסקירת ספרות
אבחנה מבדלת וקומורבידיות
אבחון וטיפול

אולם 2 אתר וממשק תומכי תכנית התערבות לשיפור מיומנויות חברתיות עבור מתבגרים ובוגרים עם לקויים התפתחותיים באמצעות וידאו מודלינג

רותם רוזן¹, ד"ר מיכל הוכהויזר², יפעת בן רפאל³, ד"ר שרון זלוטניק⁴
¹ תיכון ליאו באק חיפה, ² המחלקה לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הבריאות, אוניברסיטת אריאל, ^{3,4} החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה
בהנחיית:

פרופ' תמר וייס, החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה
ד"ר עינת גל, החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה

אנשים עם אוטיזם בתפקוד גבוה ואנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) חווים קשיים חברתיים ותקשורתיים משמעותיים. קשיים אלו משפיעים על תפקודם בתחומי יומיום; פנאי, לימודים והשתלבות במעגל העבודה. מתבגרים עם אוטיזם, בגלל לקות של תודעת האחר (theory of mind) מתקשים ביומיום להתמודד עם קונפליקטים חברתיים (כגון שימוש באסטרטגית משא ו מתן) וזאת למרות היותם בעלי רמת אינטליגנציה תקינה. אצל אנשים עם מש"ה, ישנה יכולת נמוכה יותר לעיבוד קוגניטיבי הנדרש לצורך אינטראקציות יומיומיות והבנת מצבים חברתיים. בכך, בשתי הקבוצות יש מיעוט חברויות משמעותיות לרבות זוגיות.

בהגיעם לגיל בגרות, למרות יכולתם של אנשים עם אוטיזם בתפקוד גבוה לעמוד בדרישות ובמטלות העבודה מבחינה משימתית, הלקות בכישורים החברתיים התעסוקתיים מקשה עליהם בקבלה לעבודה, או בשמירה על משרה, עד כדי כך שהינם בעלי סיכוי נמוך מאוד להיות מועסקים. אצל אנשים עם מש"ה, מעבר ללמידת דרישות המטלה שהינה איטית יותר ביחס לנורמה, הם מתקשים להבין אמירות מרומזות ומצבים חברתיים, כמו גם את הנורמות הנהוגות במקום העבודה. הם מתקשים לבקש עזרה, לשאול שאלות וליזום אינטראקציות חברתיות. כמחצית מהאנשים עם מש"ה אינם מועסקים, ואלו שכן, מועסקים לרוב במסגרות מוגנות כגון מרכזי עבודה שיקומיים (מע"ש). מיעוטם משתלבים בעבודה בשוק החופשי.

המחסום החברתי, והתעסוקתי של אנשים עם מש"ה ואנשים עם אוטיזם בתפקוד גבוה גורם לבידוד חברתי וכתוצאה מכך הינם בעלי סיכוי גבוה יותר לפיתוח דיכאון, חרדה ותחושת ביטחון עצמי נמוכה. מצב זה הינו קריטי ומחייב התערבות המתאימה לצרכיהם הייחודיים, בעיקר לאור העלייה המשמעותית בהיקף האנשים המאובחנים עם אוטיזם, ומיעוט תכניות התערבות מבוססות ראיות לשיפור המיומנויות החברתיות הנדרשות לתעסוקה אצל אנשים עם מש"ה.

בסדנה זו נציג את אתר <https://www.videomodeling.site/> See2Action שנבנה במיוחד לצורך שיפור מיומנויות חברתיות עבור אנשים עם אוטיזם, ואת ממשק PowerMod, שנבנה לצורך בנייה קלה ומהירה של מצגות טיפוליות ותיעוד הטיפולים, במיוחד עבור שיפור מיומנויות חברתיות הנחוצות לעבודה אצל אנשים עם מש"ה. האתר כולל שני ממשקים: (1) ניהול קונפליקטים חברתיים; (2) מיומנויות חברתיות הנדרשות מול אנשי מפתח בעולם העבודה. ממשק PowerMod כולל סרגל להתקנה על תוכנת PowerPoint וספריית סרטונים מוכנה לשימוש ראשוני. כלים אלו משלבים טכניקות של וידאו מודלינג (Video Modeling) המבוסס על תיאורית הלמידה החברתית בשילוב מודל פתרון בעיות מתוך הגישה הקוגניטיבית התנהגותית. גישות אלו בשילוב עם כלים טכנולוגיים המעוררים עניין בקרב אנשים עם אוטיזם ואנשים עם מש"ה, נמצאו כבעלי השפעה חיובית על תפקודם.

הסדנה תכלול מספר חלקים:

רקע: לקויים התפתחותיים (אוטיזם, מש"ה) וטכנולוגיה

מיומנויות חברתיות בדגש על ניהול קונפליקט חברתי

מיומנויות חברתיות בעבודה

חשיפה למודל ההתערבות

אולם 3 מקומה של המרפאה בעיסוק בהתערבות בתחום האכילה דרך תיאור מקרה - צעדים קטנים באכילה

מיכל שוסמן, עדי קופר
בי"ס קרן אור

אכילה והאכלה הן פעולות יום יום בסיסיות והכרחיות לקיום האדם. שתי הפעולות מורכבות ודורשות קואורדינציה בין המערכת המוטורית, הסנסורית והקוגניטיבית ומושפעות מגורמים פסיכולוגיים, תרבותיים וסביבתיים. רכישת המיומנויות הדרושות לאכילה הנו תהליך התפתחותי רציף, החל מתקופת הילוד, על כן, פגיעה או עיכוב בשלב מסוים ישפיעו על המשך התפתחות של מיומנויות מורכבות יותר. מאחר ומיומנויות אלו דורשות תיאום והתפתחות תקינה של המערכות השונות, פגיעה או עיכוב בהתפתחות של מערכות אלו עלול לגרום לפגיעה ביכולת האכילה והאכלה. אכן נמצא במחקרים כי בין 80%-90% מהילדים עם עיכוב התפתחותי רב תחומי וצרכים מיוחדים סובלים גם מקשיים באכילה וההאכלה. קשיים אלו גורמים לתלות רבה של הילדים במטפל המאכיל ובמיוחד בהורים ומשפיעים במידה רבה על הקשר ביניהם.

העיסוק באכילה מושפע מגורמים פנימיים הקשורים בילד אך גם מגורמים סביבתיים: פיזיים, חברתיים ותרבותיים. למרפאות בעיסוק ישנו ידע המאפשר הסתכלות הוליסטית על כל ההיבטים היכולים להשפיע על איכות האכילה של הילד ועל כן הן יכולות להוות "case manager" מוביל בטיפול בילד תוך כדי יצירת שיתוף פעולה בין גורמי הטיפול המקצועיים הרלוונטיים לטיפול בקשיי האכילה הספציפיים של הילד.

בסדנה נציג תיאור מקרה של נער עם לקויות התפתחותיות מורכבות, הלומד בבית ספר "קרן אור" בירושלים אשר סבל מ גיל צעיר מקשיי אכילה משמעותיים והתהליך ההתפתחותי שעבר במסגרת בית הספר בהובלת מרפאה בעיסוק תוך עבודת צוות עם גורמי טיפול בתוך בית הספר ומחוצה לו. בתיאור המקרה יושם דגש על שיקולים בבחירת מטרות טיפול ודילמות בעבודה בצוות רב מקצועי:

בתום הצגת המקרה יפתח דיון בנושא מקומה של המרפאה בעיסוק בהתערבות בתחום האכילה במסגרות טיפוליות שונות. חלק מהדילמות שידונו הן:

- טיפול בחדר הטיפולים מול התערבות בחדר הכיתה וניהול המקרה
- התמודדויות מול צוות חינוכי, צוות פארא-רפואי וצוות רפואי חיצוני
- קביעת סדרי עדיפויות בבניית תכנית התערבות

בתום דיון זה נמשיך בדיון על מטרות קבוצת העניין בתחום האכילה. בדיון נתייחס לתהליך שמצע בפועל הוועד של הקבוצה, גיבוש המטרות והיעדים, וחלוקה לקבוצות עבודה.

הסדנה תמשך עד 16:30

ד"ר יעל זילברשלג

אחראית תחום הגריאטריה ומרצה בחוג לריפוי בעיסוק בקריה האקדמית אונו

תמי טלמור

מנחת התוכנית עיצוב אורח חיים לבני הגיל השלישי ומנחת תוכנית פעילות פנאי למרותקי בית-אש"ל גוינט, מרפאה בעיסוק בדיוור מגן ובביקורי בית

גליה חנינוביץ

מנחת התוכנית עיצוב אורח חיים לבני הגיל השלישי ומרפאה בעיסוק בבית אבות

אביבה בית יוסף

מרצה ואחראית תחום הגריאטריה בחוג לריפוי בעיסוק האוניברסיטה העברית

מעין כץ

סגנית מנהלת השרות הארצי לריפוי בעיסוק ומרכזת תחום גריאטריה

ליאורה פלג

אחראית השיקום ואחראית ריפוי בעיסוק, בית חולים גריאטרי שמואל הרופא

נגה אבני

רכזת הדרכה באש"ל ומרפאה בעיסוק בטיפולי בית

שושנה שרי

מרפאה בעיסוק במרכזי יום ברמת גן

בסדנה תוצג בקצרה העשייה הענפה של הריפוי בעיסוק בתחומים השונים בתחום הגריאטריה (בתי חולים, קהילה, בתי אבות, מרכזי יום, אש"ל, הדרכה, אקדמיה), ולאחריה תועבר קבוצה של: "התוכנית הישראלית עיצוב אורח חיים לבני הגיל השלישי", משתתפי הפאנל יתנסו ביחידות מתוך התוכנית.

רקע

עם העליה בגיל ישנו סיכון גבוה יותר למחלות כרוניות, ירידה תפקודית, ירידה פיזית ומנטלית, וירידה ברווחה האישית העלולים להוות חסמים לזיקנה פעילה. לעיסוקי האדם חשיבות רבה בהיותם תורמים מרכזיים להמשך בריאותו, העלאת תחושת המסוגלות של האדם והיותו "זקן פעיל". בבסיס התוכנית מוצבת ההנחה כי ניתן לחיות חיים פעילים בגיל הזקנה וכי ניתן לעכב שינויים שמתרחשים עם הגיל. מטרת התוכנית הינה לאפשר לכל משתתף לעצב באופן אישי אורח חיים פעיל ובריא המוטמע בשגרת היומיום שלו, על ידי מתן "ארגז כלים" שיאפשר לקדם ולשמר עצמאות, בריאות ואיכות חיים, לעודד הרגלים ושגרת חיים בריאה ולעכב שינויים שמתרחשים עם הגיל. הסדנא פותחה בארה"ב והותאמה לישראל, ומועברת על ידי מרפאים בעיסוק. היא נחקרה בארה"ב באוכלוסייה גדולה ומגוונת ונמצאה כתורמת באופן משמעותי ומובהק להפחתת חולי והגברת איכות החיים בקרב קשישים (Clark et al, 2012).

מטרת הסדנה

הצגת התוכנית הישראלית: עיצוב אורח חיים לבני הגיל השלישי; התנסות והצגת תוצאות של המחקר המלווה.

שיטה

תוכנית ה- Lifestyle redesign (LR) הוערכה והותאמה לארץ בעזרת קבוצת מרפאים בעיסוק מומחים ולוותה במחקר. היא מורכבת מיחידות בנושאים שונים המועברים על ידי מרפא /ה בעיסוק מתחום הגריאטריה, כאשר מושם דגש על השתתפות פעילה של המשתתפים. התכנים מתייחסים להיבטים רחבים של אורח חיים בריא, תוך שימת דגש על חשיבות העיסוקים השונים של האדם כתורמים לזקנה פעילה, להפחתת גורמי סיכון, קידום בריאות, איכות חיים ורווחה אישית.

ממצאים

הועברו 4 קבוצות של התוכנית בארץ, כמו כן נעשה מחקר שכלל 52 נבדקים ונמצא כי התוכנית שיפרה את איכות חיי המשתתפים. בנוסף הם קבעו מטרות להשגת אורח חיים בריא יותר.

מסקנות

תוכנית עיצוב אורח החיים- ישראל הינה תוכנית ייחודית, ראשונה מסוגה בארץ, נמצאה ישימה ומשמעותית לאוכלוסיית הזקנים הבריאים בארץ. הצלחת התוכנית מאפשרת, מקדמת ומדגישה את חשיבות ההתערבות של מרפאים בעיסוק לזקנים עצמאים בקהילה.

הצגת כלי להערכת התפקוד לאחר פגיעה בגוף עליון. MY ADL – הכרות והתנסות

אולם 5

ד"ר יפי לבנון, PhD, OT, בית חולים שיבא, החוג לריפוי בעיסוק אוניברסיטת תל-אביב
מיכל אלפסי, BOT, מכון לטיפול ביד מרכז רפואי קפלן, סטודנטית לתואר שני באוניברסיטת תל אביב

רציונל

הערכה תפקודית של הגוף העליון נעשית על פי רוב באמצעות שאלונים סובייקטיביים (כגון DASH), מדידות טווח תנועה, תחושה וכח, ובעזרת מבחנים סטנדרטיים לאחיזות ומניפולציות שונות (כגון FDT). המרפאה בעיסוק נדרשת ל"לתרגם" את הנתונים המתקבלים מן הערכות השונות ולנבא את התפקוד בפועל לצורך קביעת מטרות, יכולת חזרה לעבודה, חוות דעת לבית משפט ועוד. לעיתים קיים פער בין התפקוד לו היינו מצפים על סמך מדידות אלו לבין התפקוד היומיומי של המטופל ותאור סובייקטיבי של התפקוד. ערכת האבחון MY ADL נועדה לצמצם את הפער הנ"ל ולספק למרפאה בעיסוק ולמטופל הערכה מהימנה ותקפה אודות תפקודו.

מטרת הסדנא

הכרות עם הרציונל, התוכן והביצוע של כלי הערכה MY ADL וקבלת חוות דעת מומחים מהשטח אודות הכלי.

פרוט התכנים שיוצגו בסדנא

הצגת הרציונל לפרויקט

תאור קצר של האבחונים הקיימים היום ויכולתם לנבא תפקוד. סקירה זו מהווה את הרציונל לפיתוח הערכה.

הצגת הסקר שקדם לביצוע הפרויקט

נערך סקר בקרב מרפאות בעיסוק בארץ בתחום שיקום גוף עליון (N=43) נסקרו הערכות מקובלות לשימוש במכונים השונים בארץ, והאם המטפלים מרגישים בצורך בפיתוח להטמעה של הערכות נוספות. תוצאות הסקר- ובמסקנות שהיוו את הבסיס לפיתוח השאלון יוצגו בסדנא

הצגת MY ADL

כלי הערכה שפותח על מנת לתת מענה לצורך

תרגול משותף של שימוש בכלי באופן חווייתי באמצעות אפליקציית קהוט

דיון ושאלות

כיצד מנבאים תפקוד מתוך הערכות הקימות?
האם המשימות הקימות בהערכות משקפות תפקוד עכשווי?
כמה זמן יש להקדיש להערכה ביחס לטיפול?
האם האבחון שהוצג עונה על הצרכים והפערים שהוצג?

אולם 6 קומפנסציה (גמישות מערכת העצבים), מיניות ואורגזמה

עומרי גולד, רוני סופר

הרצאה שתועבר יחד עם רוני סופר ומהווה המשך של ההרצאה הראשונה. הפלסטיות של מערכת העצבים, הנקראת גם גמישות מוחית, היא יכולתה של מערכת העצבים להשתנות בהתאם להתנסותו של הפרט עם הסביבה. היא מאפשרת למערכת העצבים להתאים את פעילותה לשינויים בתנאים הסביבתיים, על סמך ניסיון קודם של הפרט ותהליכים של למידה. לאור תכונה זו, כאשר אזורי עצביים במוח נפגעים יכולים אזורי אחרים "ללמוד" את התפקיד של האזור שנפגע ולמלא את מקומו כך שהפונקציה התפקודית של האדם נשמרת. בהרצאה שתהיה מעין ראיון של רוני נתיחם לקומפנסציה בהקשר של מיניות, עונג ואורגזמה. רוני תשתף מסיפור החיים שלה על תהליך השיקום בתחום של התפקוד מיני – באיזה פגיעות פיזיקליות נפגעת היכולת לחוות עונג ואורגזמה באיברי המין ומה נדרש בתהליך שמטרתו איתור אזורי עונג חלופיים. כמו כן יוצגו אביזרי עזר המתאימים לאזורי עונג שונים שאינם איברי המין ותהיה התייחסות לתפקיד מרפאה בעיסוק בשיקום מיני בעת שיקום בבית חולים.

אולם 8 שיקום מרחוק מבוסס עיסוק - שיתוף והמלצות מניסיון של מרפאות בעיסוק

אביבה בית יוסף

מרכזת תחום הגריאטריה ודוקטורנטית, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

שירה שנקר, המחלקה לריפוי בעיסוק, מכבי שירותי בריאות
נופר גרינבלט (פרופ' שרה רוזנבלום), דוקטורנטית במעבדה לתפקוד אנשי מורכב והשתתפות. החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה
שושנה שטיינהארט, בית חולים אלי"ן, מרכז לשיקום ילדים ונוער, ירושלים,
טליה מאיר, דוקטורנטית, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית,
שני רז-זילביגר, בית חולים אלי"ן, מרכז לשיקום ילדים ונוער, ירושלים
ד"ר יפית גלבוע, בית הספר לריפוי בעיסוק של הדסה והאוניברסיטה העברית

רקע תיאורטי לגבי הנושא וחשיבותו

בשנים האחרונות שיקום מרחוק (tele-rehabilitation) הפך להיות אפשרות מעשית וזמינה למתן שירותים בריפוי בעיסוק. שיקום מרחוק פירושו שימוש בטכנולוגיה של מידע או תקשורת כדי לספק שירותי שיקום לאנשים הנמצאים בביתם או בסביבה אחרת שרחוקה ממרכז השיקום. טכנולוגיות הזמינות כיום למתן שירותי שיקום מרחוק הן רבות, משימוש בטלפון, ועד לאמצעים יקרים יותר כגון מציאות מדומה ומערכות רובוטיות. לשיקום מרחוק יש יתרונות רבים, כגון יכולת להגיע ביתר קלות אל לקוחות הגרים במקומות מרוחקים. אך יש גם חסמים לשימוש בשיקום מרחוק, כגון חוסר הכרות עם האמצעי הטכנולוגי וקשיים בשימוש בו. ישנן ראיות המצביעות על כך שהתערבות רבות בשיקום

מרחוק יכולות להוביל לשיפור ביכולות המוטוריות והקוגניטיביות ובפעילויות היומיום . רבות מההתערבויות האלו מכוונות ל תרגול לשיפור תפקודי גוף , כגון תפקוד היד ושיווי משקל , אך האם אפשר לעשות שיקום מרחוק מבוסס עיסוק? מהניסיון שלנו, זה אפשרי!!!

מטרת הסדנה

להציג רקע תיאורטי ודגשים יישומיים בנושא של תכניות התערבות מבוססות עיסוק מרחוק , מתוך הניסיון שלנו עם אוכלוסיות יעד שונות

חלקי הסדנה

שיקום מרחוק מבוסס עיסוק- רקע
אביבה בית יוסף

הדגמת היישום בשלושה תיאורי מקרה:

מבוגרים לאחר פגיעה מוחית נרכשת-
שירה שנקר

מתבגרים עם ספינה ביפידה
שושנה שטיינהרט

מבוגרים עם ADHD
נופר גרינבלט (פרופ' שרה רוזנבלום)

הדגמה והתנסות- **ניהול על ידי אביבה בית יוסף ונופר גרינבלט**
* שיחה עם מטופל שעבר התערבות מרחוק.
* הצגת הטכנולוגיות והתנסות מעשית בשימוש בהן.

פאנל בהשתתפות כל השותפות בהכנת הסדנה- **ניהול הפאנל על ידי ד"ר יפית גלבע:**
אתגרים, המלצות ושאלות בנושאים רלוונטיים להתערבות בשיקום מרחוק, כגון:
* למי זה מתאימה התערבות מבוססת עיסוק מרחוק?
* יתרונות וחסרונות
* הקשר הטיפולי
* סוגיות של בטיחות ופרטיות המטופל
* איך מתמודדים עם בעיות טכניות?
* מה מקומו של המטפל העיקרי בתהליך?

יתכנו שינויים קלים בתוכנית ובחלוקת האולמות